

EN HISTORISK BYVANDRING I THORSAGER

Schølers smedje på Nørregade 4, foto o. 1925. Smed Schøler med familie i midten, to smedesvende til højre. Familien er bagerst forældrene Valdemar Schøler og hustru Karen, børnene set fra venstre: Arne, Magne, Alfred, Kristine og Øjvind.

ANDEN DEL

VILFRED FRIBORG HANSEN

RØNDE LOKALHISTORISKE FORENING
2004

EN HISTORISK BYVANDRING I THORSAGER

ANDEN DEL. INDHOLDSFORTEGNELSE:

FRA OVERENDEN TIL BYENDEN:

Vestergade	s. 72 - 90
Stationsvej	s. 91 - 98
Lille Randers	s. 99 - 109
Nørregade	s. 110 - 123

INDHOLDSFORTEGNELSE FOR ØVRIGE TO DELE, DER FINDES I SÆRSKILTE ARTIKLER HER PÅ HJEMMESIDEN:

FØRSTE DEL, THORSGADE NORD m. m.:

1. Ved Dammen og forsamlingshuset

Dammen og forsamlingshuset
Kirkevej 1 - 7

2. Fra forsamlingshuset til Vestergade

Thorsgade øst, nr. 28-48
Thorsgade vest, nr. 29-49

3. I krydset Thorsgade – Vestergade

Thorsgade nord, nr. 54-68
Mørkevej (med Skovvang), Tronholmvej
Ryomvej, Dalgaardsvej
Vorkærsgaard og Vorbjergsgaard

TREDJE DEL, BYENDEN:

Thorsgade Syd 2
Kløvervangen 2 - 6
Kirkevej og Roarsvej
Afslutning ved Dammen
Bilag: folketællingen 1845 og folketal i 1800-tallet
Kort over gårdene i Thorsager
Litteratur om Thorsager

FORORD

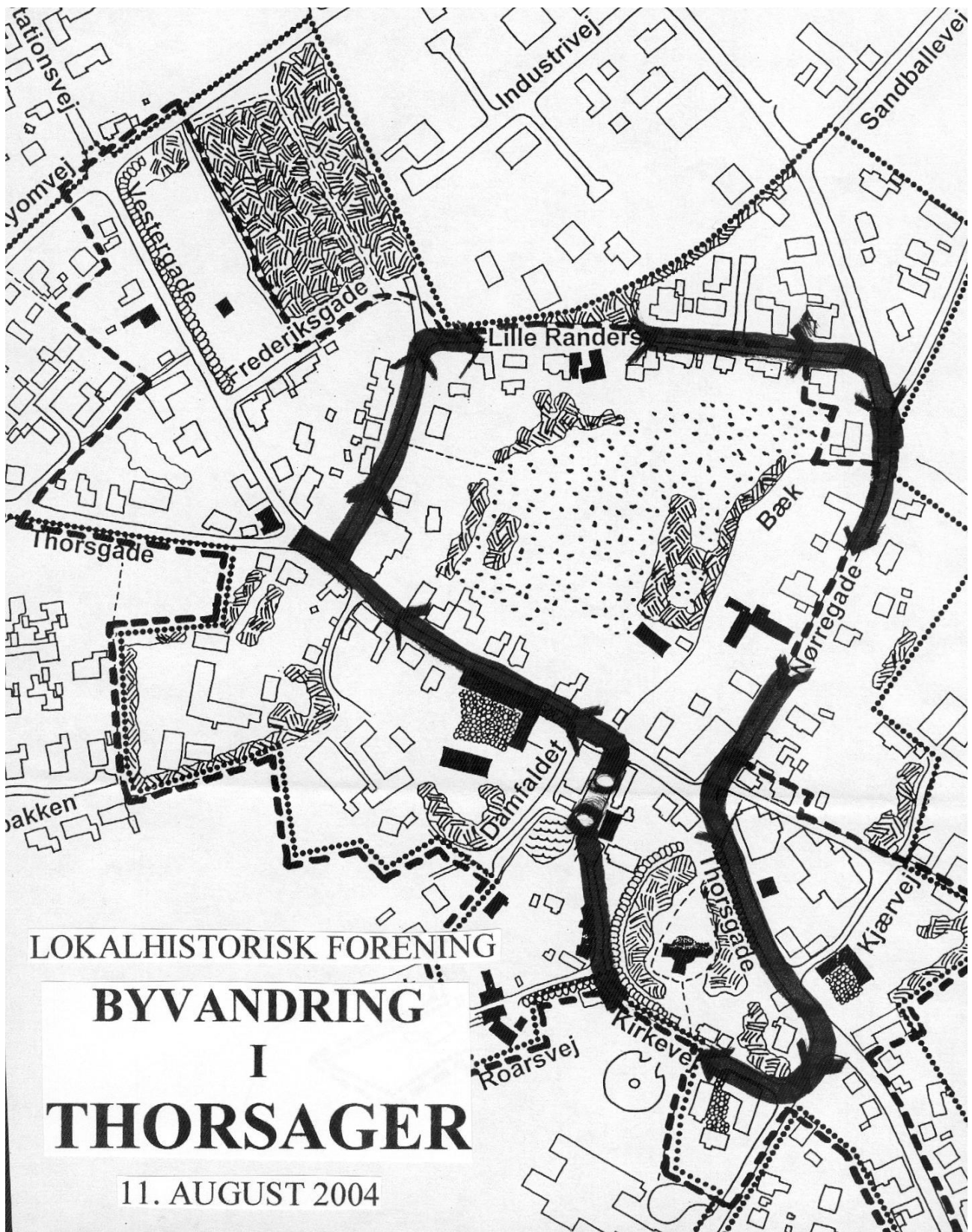
Lokalhistorisk Forening gennemførte 11. august 2004 en byvandring i Thorsager med undertegnede som guide. De følgende sider indeholder det, jeg fandt frem af skriftligt materiale i den anledning, samt hvad jeg har fået at vide af gode hjælpere i Thorsager. Disse er følgende:

Else og Hans "Kastor" Jensen (samtaler juni-august 2004)
 Knud Mortensen (samtaler juni-august 2004)
 Svend Christiansen (samtaler juni-august 2004)
 Asta og Kaj Stær Andersen (samtaler juni-august 2004)
 Grethe Pedersen (samtaler juni-august 2004)
 Aksel Albrechtsen (samtaler januar og juni-august 2004)
 Sigvald Jacobsen (notater fra samtale i 1984)
 Agner Christensen (notater fra samtale i 1994)
 Carl Munk (samtalen er refereret i Folk og Liv 10, 1991)
 Alfred Schultz (samtalen er refereret i Folk og Liv 5, 1983)
 Herman Andersen (samtalen er refereret i Folk og Liv 3, 1981)
 Marie Kristiansen (samtalen er refereret i Folk og Liv 6, 1984)
 Vilhelm Foged (samtalen er refereret i Folk og Liv 5, 1983)
 Evard Bruun (mail september 2004)
 Steen Brock Jensen (samtale september 2004)

Jeg har desuden støttet mig meget på materiale fra Marinus Sørensen, dels artiklen i Folk og Liv 10, 1991, om de gamle Thorsager-gårde, dels bogen om Præstegården i Thorsager, udgivet af menighedsrådet i 1999.

Tilføjelse 12. oktober 2004: Byvandringen blev gentaget på privat initiativ 8. september 2004. I forbindelse med denne blev en 2. udgave af hæftet om byvandringen udarbejdet. Den indeholdt rettelser forskellige steder, især i afsnittene om Tronholm, Skovvang, Højbo, Kirkevej og Roarsvej – hertil kom en del tilføjelser, f.eks. om tørve- og briketfabrikation i moseområderne omkring Thorsager i krigsårene og de første år derefter. Det foreliggende hæfte er 3. udgave, der stort set er identisk med 2. udgave, men der er foretaget enkelte rettelser.
 Rønne, oktober 2004
 Vilfred Friborg Hansen

PS. 2025. der er løbende foretaget små tilføjelser frem til 2025.
 Rønne nov. 2025. Vilfred Friborg Hansen

VESTERGADE

Vestergade er den første del af vejen ud mod stationen og videre til Pindstrup. Da Ryomvej blev lavet i 1951, blev den inderste del af vejen til stationen til en vej for sig og fik ved navngivningen af kommunens veje i 1960'erne sit eget navn.

VESTERGADE 1: SLAGTEREN

På venstre side af vejen har vi den smukke hjørneejendom Vestergade 1, der er Thorsagers gamle slagterforretning. Her var der slagteri i gården og butik på hjørnet, således som det tydeligt endnu kan ses i husets udformning.

Huset er opført 1907. Det blev erklæret bevaringsværdig ved lokalplanen i 1995 og fik i den anledning følgende karakteristik: ”Tidstypisk hus, eksempel på ”stationsby-traditionen”, særegen på grund af tilpasningen til hjørnegrunden, originalt udført hjørnehus med fine detaljer”.

Den første slagter på stedet, som kendes, er den senere købmand Ernst Pedersens far. Sønnen Ernst etablerede selv købmandsbutik i huset lige overfor, den nuværende Bodega. Slagterens vigtigste arbejde dengang har ikke været butikken, den er sandsynligvis blevet passet af konen, mens slagteren selv tog ud på gårdene og foretog hjemmeslagtninger eller slagtede i slagtehuset bag huset.

”Slagter Pedersen var en respekteret og dygtig slagter”, fortæller Kaj Stæhr Andersen. ”Jeg har tit været omme og hjælpe til med slagtningerne omme i slagtehuset bagved, når der var rigtig travlt op til jul. Slagteren havde en voksen søn hjemme som medhjælp”.

Efter slagter Pedersen kom Børge Møller Jensen, som mange i Thorsager stadigvæk husker. Han holdt undervejs op med at slagte selv og helligede sig butikken. Han holdt op sidst i 1960'erne.

Derefter havde en datter slagteriudsalg i huset nogle få år, men det gik ikke. Derefter blev hele huset indrettet til beboelse, det må altså være sket i 1970'erne.

Møller Jensen boede i huset til sin død, vist i 1980'erne. Enken boede derefter i huset nogle år, indtil hun flyttede på plejehjem.

2004 etablerede Anni Holst, gift med Jens Holst, blomsterbutik med blomsterbinding i ejendommen. ”Blomsterhjørnet” blev afviklet i juli 2023, hvor Anni gik på pension.

"Slagterhuset" Vestergade 1 rummede fra 2004 til 2023 Anni Holsts "Blomsterhjørnet". Foto 2011 VFH.

November 2024 overtog Maria Mølgaard og etablerede Galleri Thorsager, der udstiller og sælger kunstkort, plakater og store indrammede lærreder med motiver fra kunstnere over hele landet. Maria Mølgaard sørger for, at hvert værk bliver fotograferet og bearbejdet, så det kan sælges i forskellige størrelser.

VESTERGADE 3

Nabohuset til slagteren husede tidligere byens træskomager Chr. Hansen. Han havde værksted i kælderen, som man kom ned til igennem en nedgang ude fra gaden. Huset er opført i 1880.

Sigrid Sørensen husker træskomageren fra sin barndom i Thorsager: "Vores fodtøj bestod om sommeren af træsko lavet af træskomand Christian Hansen. Om vinteren gik vi i træskostøvler, d.v.s. træsko med en læderoverdel. Når træskodelen var slidt op, blev den fornyet – læderoverdelen kunne holde til flere hold træsko. Vi havde kludesko med i skole – de var lavet derhjemme af en sål af groft vadmel, oftest fra et par gamle bukser. Overdelen sad vi og strikkede i vinteraftenerne..."

Træskomageren var far til Post Hansen. Senere beboere af Post Hansens hus har fundet den gamle træskomagers omhyggelige optegnelser af alle Thorsager-borgeres skonumre på loftet.

Efter træskomageren blev værkstedet overtaget af en sadelmager. "Han kom udefra og deltog ikke så meget i byens liv, men han var en dygtig sadelmager", husker

Grethe Pedersen. ”Der var en eller anden familieforbindelse mellem sadelmageren og slagter Møller Jensen ved siden af, for det var slagteren, der ordnede det, da min svigerfar Anton Petersen skulle købe huset”.

Sadelmageren flyttede senere sit sadelmagerværksted op i møllen, hvor det var nogle få år, og derefter ned i et lokale i købmand Fogeds baghus. Efter hans flytning har der kun været beboelse i huset.

Huset blev efter sadelmageren omkring 1955 købt af Anton Petersen, far til Harald Petersen ude på Hedeskovgaard og i øvrigt forfatter til en del lokalhistoriske skrifter om Thorsagers historie. Han døde i 1971.

Derefter blev huset købt af rutebilejer Erling Secher, der skulle bruge det til bolig for en af sine chauffører, men det varede kun få år. Derefter blev det overtaget af Egon Martinsen, der renoverede det fra top til tå midt i 1970'erne, og herunder også sløjfede nedgangen til det tidligere sadelmagerværksted fra gaden. Egon flyttede for få år siden til Ryomgård.

Juni 2005 er huset averteret til salg for 1,3 mill. kr., grund 1160 m², boligareal 139 m², soveværelse m.m. på 1. sal. Opført 1880, renoveret 1976. Oktober 2017 er huset igen til salg, nu for 1,6 mill. kr. med boligareal 124 m², kælder 10 m², grund 1160 m². Samme oplysninger marts – august 2018. Stadigvæk til salg dec. 2019 med samme oplysninger, men pris 1,4 mill. kr.

VESTERGADE 9

Jeg er ikke klar over, hvad der er blevet af Vestergade 5 og 7, men nr. 9 er Villads Sørensens gård, der er oprettet i 1924 på grundlag af jordlovene af 1919, der medførte udstykning af flere husmandsejendomme på tidligere præstegårdsjord i Thorsager.

Villads Sørensen havde ejendommen til sin død i 1980 – derefter sønnen Knud Sørensen, der året efter lod det gamle stuehus nedrive og det nuværende nye opføre lidt på afstand af vejen.

Marts 2017 er ejendommen til salg for 2.250.000 kr. Grund 2626 m², bolig 187 m² + kælder 145 m².

VESTERGADE 11

er en nyere moderne villa, i grå sten og med fladt tag.

VESTERGADE 13

er erklæret bevaringsværdig. Opført omkring år 1900, får følgende skudsmål: atypisk for sin tid, men meget smukt proportioneret og renoveret, eksempel på hustype med høj trimpel, berigende for miljøet omkring Vestergade. Beboere i dag: familien Holst.

VESTERGADE 15

Ældre, fin villa, opført 1901. April 2024 til salg for 1,9 mill. kr. bolig 128 m², grund 1344 m². ”Flot renoveret, emmer af charme og spændende detaljer”. April 2025: solgt!

VESTERGADE 17

Opført 1910. Her boede ifølge nogle efterretninger Thomas Thisted, en af byens kendte musikere, til sin tidlige død, hvorefter fru Thisted stillede an med gartneri på Thorsgade og skaffede sig en levevej på denne måde. Andre mener, at Thomas og Grethe Thisted var fælles om at etablere gartneriet, og at Thomas døde, mens de to boede på Thorsgade.

Huset ligger nu i hjørnet ud til rundkørslen og bebos af Tina og Søren Sørensen. Søren døde i 2005¹. Han var med i Thorsager Borgerforening og gjorde en stor indsats omkring fastelavnsarrangementerne og sommerfesterne, senest også i det nystiftede Bylaug (juleudsmykning m.v.)

Huset annonceres december 2005 til salg for 850.000 kr. Det oplyses, at det er opført 1910, at grunden er 735 m² og boligarealet 138 m², incl. to store værelser på 1. salen. Meldes solgt april 2022, noteres opført 1910, renoveret 2013-14. Til salg nov. 2024 for 1,7 mill. kr. Huset er gulmalet.

VESTERGADE 2

Her lå tidligere Thorsager Kro, der senere blev til telefoncentral. Bygningen omtales derfor ofte som ”Hotellet” eller ”den gamle central”. Nu opføres der almene lejeboliger på grunden.

¹ Mindeord i Adresseavisen 5. okt. 2005.

Over for kroen – på den anden side Lille Randers - lå tidligere Thorsagers store købmandsgård. Overfor, på den anden side af Thorsgade, lå Bakkegården og Dalgård, hvoraf sidstnævnte blev udflyttet til nuværende beliggenhed i 1827.

Kroen og købmandsgården var i mere end et århundrede omdrejningspunktet i Thorsagers bymidte. Købmandsgården er i virkeligheden en aflægger af kroen, idet det var kromanden, der begyndte at drive købmandshandel, da købstædernes monopol på handel blev ophævet ved loven om næringsfrihed i 1857. På dette tidspunkt lå en af Thorsagers oprindelige 28 gårde på det sted, hvor købmandsgården senere kom til.

Da kroen og gården, den senere Vorkærgård, brændte i 1866, blev gården flyttet ud tættere på markerne, og kroejer Jørgensen købte brandtomten og overflyttede sin købmandshandel dertil. Kroen solgte han fra i 1875 og koncentrerede sig derefter om købmandsgården. Kroen havde derefter forskellige ejere, til den i 1894 blev overtaget af Jens Nielsen, der havde den til 1917.

Til kroen hørte en balsal, der lå som en længe vinkelret på kroens nordgavl – altså med gavlen ud mod Vestergade. Bag balsalen lå ”Rakkerfolden”, hvor de almindelige krogæster bandt deres heste, før de gik ind på kroen. Det var desuden almindeligt, at det var her, man stod og fik sig en dram fra lommelærken, før man gik ind, eller i en pause under ballet.

Rejsestalden, hvor de finere krogæster fik deres heste staldet op, og hvor krofatters egen besætning også havde plads, lå over for salen, langs Lille Randers. Her overnattede de omvandrende ”bissere” og her var der også en slags lejlighed til staldforpagteren.

I kroens storhedsperiode var den et yndet opholdssted for mælkekuskene, der tit havde ærinde i kroen, og lige så tit havde svært ved at komme derfra igen. Det hørte til hverdagen, at konerne kom på kroen for at hente mændene hjem eller få dem videre på mælketuren – i værste fald måtte konerne selv køre turen færdig.

Carl Munk fortalte i 1991²: ”Krofatter var Jens Nielsen. Han var en farverig person. Han havde et stort telt, som han rejste rundt med og stillede op til markeder. Der stod altid en rejsefjedervogn klar med telt og teltstænger. Når man bestilte ”en kande” på kroen, så fik man kaffe, sukker og fløde samt brændevin på bordet. Det kunne aldrig falde nogen ind at forlade bordet, før flasken var tom. Sådan en omgang kostede 15 øre til hver”.

² Carl Munk: ”Mit liv i Thorsager”, i ”Folk og Liv på Røndeegnen” bind 10, 1991, s. 63-72

Endnu omkring 1970 lå den gamle krobygning på Vestergade 2. Egnsarkivet.

Stationsmester Schultz kom til Thorsager som kommis i Brugsen i 1909 og huskede levende Jens Nielsen i 1983, da jeg talte med ham³: ”Kroejer Jens Nielsen var en vældig geskæftig mand. Jeg kan endnu huske ham, når han gik mumlende ned ad gaden: ”Jeg har ingen penge. Og jeg skal bruge penge! Jeg skal bruge **mange** penge!”

Hans eget arbejde bestod i at snakke med folk og spekulere tingene ud. Det fysiske arbejde havde han folk til at ordne. F. eks. drev han vognmandsforretning og står i folketællingen 1911 opført som ”kroejer og vognmand”. Det var der ansat en karl til specielt at tage sig af.

Det var derfor Jens Nielsen, der kom til at køre rundt med de folk, der kom for at sørge for udstykninger til statsejendomme. Kontakten til dem affødte, at Jens Nielsen selv erhvervede sig en statsejendom, der blev udstykket af præstegårdsmarken. Det er den, Villads Sørensen senere havde. Fra gammel tid hørte der altid jord til en kro, men det var for længst solgt fra Thorsager kro, da jeg kom. Men det kunne være praktisk for kroejeren at kunne disponere over egne friske landbrugsvarer til kroen.

Jens Nielsen rejste også rundt til markeder og slog telte op. Så serverede han kaffe, kaffepunche og øller fra teltet. Han kom overalt med det telt og var kendt viden om”.

Som så mange andre steder opstod der kamp om spiritussen i Thorsager i begyndelsen af 1900-tallet. Historierne om folk af alle samfundsklasser, der drak ejendom og ægteskab og helbred op, er talrige. Indre Missions succes har en del af

³ Alfred Schultz: ”Købmandsliv i Thorsager omkring 1910” i ”Folk og Liv på Røndeegnen” bind 5 1983 s. 29-30.

forklaringen i at man tog klar afstand fra alkoholen – ofte så man derfor tilhængerne af missionen rette sig op og få styr på tilværelsen igen. Også afholdsbevægelsen fik meget stor succes i de første par årtier af 1900-tallet. Som en ældre Thorsager-borger sagde: spiritussen havde efterhånden forårsaget så mange ulykker i den gamle generation, at næste generation stort set blev afholdsfolk.

Det betød også kroens endeligt. Der blev i 1912 afstemning om alkoholbevillingen til Thorsager kro, og resultatet blev, at kroen mistede bevillingen og blev ”afholdshotel”. Fem år senere overgik samme skæbne kroen i Rønde.

Det blev katastrofalt for begge kroer. I Thorsager solgte Jens Nielsen kroen i 1917, og den havde derefter skiftende ejere⁴, men ingen kunne tilsyneladende få en kro til at gå uden alkoholbevilling. Trap årgang 1925 omtaler dog endnu kroen som ”afholdshotel”, og ejeren af krobygningen omtales endnu ved folketællingen i 1925 som ”hotelejer”, men ved næste folketælling i 1930 omtales en sådan ikke. Kroen er tilsyneladende sygnet langsomt hen i begyndelsen af 1920’erne og ophørt midt i 1920’erne.

En farverig episode fra kampen om spiritussen omkring afstemningen har jeg hørt genfortalt af flere gamle Thorsager-borgere. Det er historien om den missionske pastor Schous egenhændige kamp mod den syndige druk og dans, der gik i svang i kroen. Under et bal møder han op i balsalen med sin ugifte husbestyrerinde, frk. Jensen, og en anden dame, løser billet og får som alle andre balgæster en rød sløjfe hæftet på reversen med knappenål. Ind i balsalen, hvor der selvfølgelig breder sig en vis spænding om, hvad det her går ud på.

Da musikken derefter spillede op på vanlig vis, sprang ”to-øres puslingen”, kaldt sådan fordi han altid gik rundt og tiggede for at få en to-øre, op og ud på dansegulvet for at få dansen i gang. Carl Munk var selv til stede og fortæller. ”Straks sprang pastor Schou ud på dansegulvet og begyndte at lire Bibelen af for puslingen derude på dansegulvet, mens de to damer begyndte at synge salmer i baggrunden. Der var et par stoute brødre, Søren og Karl Andersen, der begge sejlede og åbenbart ikke lod sig dupere, så de råbte: ”Musik! Musik!”, og så ilede de hen til de to salmesyngende damer og bød dem op til dans. Præsten skyndte sig derhen og sagde: ”De to damer er sædelige kvinder. De danser ikke!” ”Hvad Fanden skal de så her – det her er et offentligt bal!”, råbte Karl og Søren, og så blev præsten og damerne skubbet rundt på dansegulvet, indtil de fortrak. De blev under ivrige tilråb eskorteret hjem af en flok nysgerrige og politiet, der var kommet til stede i mellemtiden”.

⁴ Realregister for Thorsager sogn 1900-53 har følgende ejere: Hagen S. Berg 1917, K. L. Rahbek Knudsen 1919, Magnus Feldballe 1920, Jens Pedersen 1921, P. Urup 1926, Fr. Andersen 1929, Anne Marie Sauer 1933, alt sammen fundet af Peter Hornbæk Rust Jensen.

”Det er rigtig nok”, fortalte Agner Christensen mig i 1994, ”for jeg var knægt dengang – 12 eller 13 år gammel - og overværede episoden udefra. Vi stod som sædvanlig uden for kroen og fulgte ballet gennem vinduerne”.

Egentlig forstår man godt, at det er en historie, der blev genfortalt mange år efter – men den er jo også et godt billede på kampen for og imod spiritussen, og hvor barske former kampen ind imellem antog⁵.

Grethe Pedersen kan fortælle, at hendes far Johs. Kjeldsen fra Gydegården var en af dem, der gik rundt med en liste for at samle underskrifter mod udskænkning af spiritus på kroen. Da han kom ud til konen til en af mælkekuskene i Hedeskov, blev han direkte jaget af huse, idet konen råbte: ”Du skal ikke komme her og blande dig i, om min mand skal have lov til at få en dram på kroen!” – så der var altså også koner, der var solidariske med mændene. At samme kone så senere kom ind i samme Kjeldsen-familie, er en anden sag... så blev historien selvfølgelig genopfrisket nogle gange.

En anden god historie stammer fra 1936, hvor der var afstemning i Thorsager-Bregnet sogn om spiritusbevilling til kroen i Rønde, der havde været afholdskro siden 1917, men hvis ejer Aage Holm flere gange havde forsøgt at få alkoholbevilling. På det tidspunkt var kroen i Thorsager jo for længst ophørt, og om det var årsagen til, at Thorsager-borgerne stemte så massivt imod bevillingen til Rønde, at den faldt, vides ikke, men i hvert fald var der pænt flertal af ja til bevillingen i Rønde, men det massive nej fra Thorsager afgjorde, at kroejner Holm i Rønde måtte fortsætte som afholdskro uden bevilling. Afstemningen foregik jo i den samlede Thorsager-Bregnet sognekommune.

Historien fra Thorsager handler om Oscar og ”Monsunen”, som var hans lidt sammenflickede taxa. Oscar var en af de tre brødre fra centralen, som kroen nu var blevet til, og han blev hyret til at køre Stine, der var missions (hende, der testamenterede sit hus til Indre Mission), til afstemningen i Rønde. Stine ville selvfølgelig afsted for at være med til at sikre, at kroen ikke fik spiritusbevilling.

Nu var Stine ikke helt sikker på, hvordan afstemningen skulle foregå, så naturligvis spurgte hun Oscar til råds. Og Oscar var ikke sen, han spurgte: ”Du vil vel ikke have, at kroen skal have bevilling?” Det kunne Stine bekræfte. ”Så skal du stemme ja”, sagde Oscar, ”for det betyder ja til, at du er imod spiritusbevillingen”. Hvordan Stine

⁵ Historien stemmer ikke med, at kroen blev afholdshotel i 1912. Schous optræden kan være rettet mod den ”syndige” dans og ikke spiritussen – eller også er årstallet 1912 forkert, selv om det optræder både hos Anton Pedersen og Karl Meinicke (se litteraturlisten). Schou kom til Thorsager som præst 1917 (var der 1917-28), så den del af historien passer godt nok. Endelig kan Jens Nielsen have søgt spiritusbevilling igen i 1917, hvad der så har givet anledning til ny debat om spiritussen, og Jens Nielsen kan have solgt kroen samme år efter at have måttet opgive at få spiritusbevilling.

stemte, vides ikke, men som nævnt endte afstemningen med, at kroen ikke fik sin bevilling. Det skete til gengæld fem år senere, og dermed sluttede endelig den lange kamp om spiritussen på Røndeegnen.

Den gamle murermester Agner Christensen fortalte mig i 1994, at hans forældre Nielsine og Chr. Christensen købte den tidligere kro i 1930'erne⁶. De lånte 500 kr. i Andelskassen til at lave de gamle elinstallationer om. Den gamle balsal blev væltet og den gamle krobygning blev stænkpuddet.

Forældrene var flyttet til Thorsager for at passe den gamle telefoncentral bag købmandsgården i 1922, hvor Agner var ni år gammel. Den gamle centralbestyrer Adolf Poulsen var gift med en søster til Agners mor. Han havde haft centralen siden dens oprettelse omkring 1909, og var i øvrigt ved siden af det erhverv en højt skattet musiker. Adolf havde mistet sin kone (Agners moster), og var gennem centralen kommet til at kende en centralbestyrerinde på Helgenæs, så han flyttede ned til hende, og så fik han altså Agners forældre, der kom fra Astrup, til at tage over i Thorsager.

Som en af kroejerne efter Jens Nielsen husker Agner en Frederik⁷, der kom fra Tjerrild Mosegård og kun var der i få år. Det var ham, forældrene købte den gamle krobygning af sammen med datteren Anne Marie Sauer, der havde mistet sin mand ved en ulykke i Hadsund og nu stod alene med to små børn.

Den gamle kro blev indrettet til en lejlighed til forældrene, en til datteren og hendes to børn, samt en afdeling til centralen. Søsteren hjalp så med at passe centralen.

Søsteren blev snart efter gift med Jacob Sørensen fra Søndervang og flyttede fra centralen. Kort efter døde hun. Agners ældste bror, Frants Christensen, flyttede ind på centralen. Han var smed, så nu blev den gamle kørestald langs Lille Randers indrettet til smedje til ham – ca. 1938-39 - han kom aldrig til at hedde andet end ”Frants Smeden”. Han var også velkendt som cykelsmed og cykelhandler. Frants flyttede senere til det lille hus ved siden af Bodegaen på Thorsgade (Thorsgade 45), dengang Ernst Pedersens købmandshandel, men han blev muligvis ved med at have smedjen i Lille Randers – men fik også smedje ved det nye hus.

Frants og Agners forældre var efterhånden gamle og gik på pension i 1940. På det tidspunkt var Agner murersvend i Århus og var lige blevet gift, og hans søskende

⁶ Skødet er dog ifølge realregistret udstedt til datteren Anne Marie Sauer i 1933.

⁷ Realregistret for Thorsager sogn har Frederik Andersen som ejer 1929-33. Det er efter ham, at Agners søster Anne Marie Sauer f. Christensen står opført som ejer. Det er hende, der senere gifter sig med Jacob Sørensen fra Søndervang. Disses søn (?) Chr. Sørensen er derefter ejer 1951-77, og hans enke Jensine Sørensen 1977-80, hvorefter deres fire børn sælger til Rønde Kommune i 1980. Alt sammen fundet af Peter Hornbæk Rust Jensen.

spurgte nu, om han ikke kom hjem og overtog huset og centralen, hvilket han sagde ja til ("og det blev vi så alle sammen uvenner over!").

Agner havde lært murerhåndværket hos Sigurd Christensen i Thorsager og havde været murersvend i Århus. Derfor var det naturligt for ham at begynde selvstændig murerforretning ved siden af at bestyre centralen. "Jeg havde en trækvogn, som jeg trak i en rem over skulderen. I den havde jeg en balje mørtel og de nødvendige mursten, og så trak jeg afsted ned ad hovedgaden og som regel ud til en af bøndergårdene i omegnen, hvor der skulle laves noget. Bønderne kom selv ind til mig og hentede stillads og andre større ting. Det var et stort fremskridt, da jeg efter krigen fik råd til en gammel bil".

"Den allerførste oplevelse, jeg husker efter at være flyttet til Thorsager i 1940, var at tyskerne kom flyvende lavt hen over hustagene i Thorsager 9. april. Jeg havde været ude og rense en kakkelovn hos en gammel kone, så jeg var for længst oppe og i sving og fik en uhyggelig oplevelse ved det. De første par timer anede vi ikke, hvad der var sket, men da de kom lige hen over hustagene, kunne vi se, at det var tyskere. Beskeden kom i radioen ud på morgenen.

I de sidste to år af krigen sad der hele tiden to tyske soldater og overvågede, hvad der skete på centralen - de skulle sørge for, at der ikke foregik kontakt til modstandsbevægelsen. De sad ved siden af og var koblet på ledningen, så de kunne følge med i alt – at de så ikke kunne forstå dansk er en anden sag. Den ene af dem var ung og rigtig nazist – han troede på tysk sejr lige til det sidste. Den anden var omkring de 50 og havde mistet hus og hjem hjemme i Tyskland, og han var til at snakke med. De veg ikke fra centralen, de sov på gulvet i centralen om natten. De fik kosten i forsamlingshuset, som tyskerne havde beslaglagt. Når de ikke kunne få tiden til at gå, kunne de finde på at stå udenfor og skyde til måls efter vejrhnen på kirken. Men jeg kan ikke sige, de generede os, de var såmænd ordentlige og høflige".

Centralen blev indrettet sådan, at Agner og konen boede i den ene ende med centralen, forældrene på aftægt fik en lejlighed i midten, Frants Smeden havde den anden ende ud mod Lille Randers og smedjen. Agner blev formel ejer fra 1945.

"Efter 12 år i centralen blev vi trætte af det", fortæller Agner. "Vi flyttede derfra og byggede i stedet hus på Thorsgade 58 – det blev senere solgt til Erling Christensen. Min svoger Jacob Sørensen havde købt Thorsager mølle efter min søsters død og boede altså i nærheden. Han døde imidlertid et par år efter, i 1954".

Frants og Agners tredje bror var Oscar, som kørte taxa med "Monsunen" – som omtalt ovenfor.

Chr. Sørensen og hustru Jensine købte centralen efter Agner i 1951. Chr. Sørensen havde en enkelt lillebil, som han kørte taxa med, mens Sine passede centralen. Ikke desto mindre var det Christian, der var kendt som ”centralbestyrer Sørensen” eller ”Sørensen på Centralen”.

Telefoncentralen må være nedlagt omkring 1970 sammen med alle andre mindre landcentraler. Kommunen købte bygningen efter arvingerne efter Chr. og Jensine i 1980 og rev den gamle kørestald og smedje ned for at skaffe plads til en udvidelse af Lille Randers. Smedjen har muligvis ikke været i brug længe efter at Agner havde solgt centralen i 1952 – Frants Smeden havde i stedet lidt smedje ovre i sit eget hus ved siden af den nuværende Bodega.

Der var derefter lejligheder i den gamle hovedbygning, vel en slags ”husvildeboliger”, alt mens der udspandt sig en til tider hidsig debat om bygningens skæbne. Kommunens tekniske forvaltning ønskede bygningen, der bestemt ikke pyntede i byen, nedrevet for at give plads til boliger, mens andre ønskede bygningen bevaret på grund af dens kulturhistoriske værdi som minde om tiden som kro og central. Det endte med nedrivning i 1993.

Købmandsgården blev efter købmand Vilhelm Fogeds afhændelse af den i 1969 drevet som almindelig købmandshandel af Bent Enemark til 1992. Bygningerne blev senere købt til discountbutik, som var der i et par år, hvorefter de indrettedes til lejligheder.

I 2004 købte Røndeegnens Boligselskab både den gamle kro-central-grund (Vestergade 2) og den gamle købmandsgård overfor. Købmandsgården undtagen hovedbygningen blev nedrevet, og på de to grunde opførtes 14 almene lejeboliger. Lille Randers kommer herefter til at gå ned midt igennem denne nye boligafdeling. Købmandsgårdens gamle hovedbygning bevares og kan rumme to lejligheder. Dermed bevares et minde om en væsentlig del af Thorsagers fortid. Derimod er der intet fysisk minde tilbage af den gamle kro og central.

Tilføjelse 2024: Kroens historie kan nu læses i ”Folk og Liv omkring Kalø Vig” bind 6 – sammen med købmandens og stationens historie.

Hvor kroen lå, er der nu boliger. Den røde bygning ligger ca. hvor kroens kørestald lå, lidt tilbagetrukket i forhold til den gamle placering, idet der er gjort plads til en udvidelse af Lille Randers. Foto VFH 2011.

VESTERGADE 4

ejedes oprindelig af kirken. På jorden havde kirken to dobbelthuse, der brændte sammen med kroen i 1866, hvorefter der blev bygget et nyt hus, indrettet til fire familier.

Man kan godt filosofere lidt over, hvorfor kirken ejede så mange huse i Thorsager – syv i alt var det i 1800-tallet. Husene rummer alle nogle meget små lejligheder, og en nærliggende tanke er, at kirken har følt en forpligtelse til at skaffe nogle af samfundets vanskeligst stillede tag over hovedet. Vi kender flere eksempler på enlige kvinder som lejere i lejlighederne. Om kirken selv har ladet husene opføre, eller om den har fået dem overladt af Kalø som en del af præstens løn eller til afholdelse af udgifter i forbindelse med kirken er svært at vide. Vi har et eksempel på, at en ringer og bælgetræder Marie Rasmussen boede i en af lejlighederne (Thorsgade 17) – kan gratis husleje simpelt hen have været lønnen?

Skomager Søren Jensen var en af lejerne i Vestergade 4 i 1899, og året efter har vi efterretning om, at tækkemand Søren Christensen Laursen boede i en af lejlighederne – senere træffer vi ham i Lille Randers. Andre lejere omkring dette tidspunkt var Niels J. Stubbe og Elna Jeppesdatter.

1917 er de fire lejligheder lagt sammen til to – i den nordlige bor Karen Pedersen, i den sydlige Lars Kristian Pedersen Bach, og han er sikkert identisk med den Chr. Bach (gift med Marie), som køber hele huset af kirken i 1921, i øvrigt en bror til skrædder Poul Bach og far til Anton Bach i Følle (medlem af sognerådet). Katrine Sørensen havde ”Fransk vask og strygning” og et lille udsalg af bl.a. wienerbrød i huset i mange år, sidst i 1930’erne og først i 40’erne, husker nogle. Hun var ugift, datter af Karl Sørensen i Bakkegård og søster til brødrene Anton (Dalgården), Jacob (Søndervang, møllen) og Villads (Vestergade-gården) Sørensen. Hun har været lejer i huset. Det har så at sige været hendes brødudsalg, bager Hansen har overtaget og gjort til ”rigtigt” bageri. Katrine blev derefter husbestyrerinde hos skovfoged Anton Lund i Klokkeholm og flyttede senere med ham på aftægt oven på manufakturhandler Jens Jensens hus.

Poul Svenningsen fra Skovvang købte på et tidspunkt huset som aftægtshus, og en søn overtog efter ham og solgte videre, muligvis til bager Hansen.

I 1944 købtes huset af bager Thorvald Hansen, der kom fra mindre vilkår i Lille Randers 5. Han byggede nu bageri til bagud, altså vinkelret på den eksisterende bygning og udvidede også langs gaden til bagerbutik.

Herman Andersen fortæller, at Socialdemokratiet og fagforeningen altid holdt deres møder i bager Hansens ”konditori”, for så fik de kaffen gratis. Om det skal forstås som bagerens sympati for bevægelsen, vides ikke, men med hans baggrund kunne det vel godt tænkes.

Bager Hansen var startet som mælkeemand i Thorsager, så han havde en usædvanlig trofast og rolig hest. Derfor var det ikke noget problem, at den var nødt til at gå op ad en trappe med fire trin og igennem huset, for at komme om til stalden omme i baggården. Det gjorde den af sig selv som den naturligste ting.

Hansen havde produceret is omme på Lille Randers, og det fortsatte han med på Vestergade, men han forhandlede muligvis senere ”Bjødstrup Is” (landskendt is fra privatmejeriet i Bjødstrup). Ismaskinen var populær blandt Thorsager-drengene, for efter skoletid kom de ind og hjalp med at trække den meget træge ismaskine, og efter indsatsen faldt der som regel en is af – og det var man ikke forvænt med dengang. ”Vi kunne få en bitte is til 5 øre eller en stor is til 10 øre”, husker flere. Det var almindeligt at samles hos bageren og købe en ispind efter en fodboldkamp.

Bageriet blev i 1950’erne overtaget af sønnen Ingemann Hansen, der holdt med bageri og butik i 1980’erne og derefter boede i huset til midt i 1990’erne.

August 2018 er Vestergade 4 til salg. Det oplyses, at der på grunden er en ældre ejendom fra 1865, der har været beboelse og bageri og nu trænger til en gennemgribende renovering – det antydes, at huset bør nedrives. Pris 850.000 kr. bolig 131 m², grund 508 m², opført 1865 / 1944. Det første tal må være en fejl, jf. branden i 1866, skal snarere være f. eks. 1867. Til salg igen februar 2024 for 895.000 kr. i øvrigt samme oplysninger.

Den lille sidegade mellem nr. 4 og 6 til højre og nr. 8 til venstre. Foto VFH 2011.

VESTERGADE 6

ligger tilbagetrukket fra vejen, omme bag det gamle bageri. Det beboedes i mange år af Tage Posten – Tage Petersen, hvis erindringer kan læses i Folk og Liv 12 fra 1996. Her fortæller han, at husets adresse først var Hovedgaden 34, og at huset blev ledig, da ejeren Jane Vestergård døde i 1960. Derefter havde Kamma og Tage huset til 1986. Tage kørte post på Fårup-ruten i en grøn Hillman.

Da Thorsager postdistrikt i 1964 kom ind under Rønde, betød det at der skulle oprettes et ”brevsamlingssted” i Thorsager. Det fik Kamma – og det kom til at bestå af en skrivepult i privaten. Her var åbent en times tid om formiddagen og et par timer om eftermiddagen - lønnen var 200 kr. om måneden. Alle kaldte det ”posthuset”.

Herunder: Tage Posten med postbil, postkasse og ”posthus”, Vestergade 6. Egnsarkivet.

Da Kamma blev syg, overgik ”posthuset” til Kirsten Højmark på Thorsgade 54, mekaniker Højmarks kone. Efter hende vendte ”posthuset” for en kort bemærkning tilbage til Vestergade, men nu til Vestergade 8, hvor elinstallatør Poul Kjær boede og hans kone Else fik brevsamlingsstedet. Efter hende Ellen Sørensen i Skippergården, nu Brugsen.

VESTERGADE 8

Vestergade 8 er et stort to-etagers hus. Det bebos i dag af tre familier, en i stueetagen og to på førstesalen.

Husets udformning skyldes, at det blev bygget af købmand Ernst Pedersen for at skaffe mere plads til hans købmandsbutik. Han havde det lille hus, der nu er Bodega, og som han selv havde bygget, og han byggede også selv Vestergade 8 – støbte endda selv cementstenene til byggeriet. Da huset var færdigt, flyttede han både beboelse og butik herover – muligvis har det været sidst i 1940’erne?

Ernst Pedersen kom ulykkeligt af dage omkring 1965, og umiddelbart efter ham var huset delt op i to butikker: Leon Brandenburg havde cykelforretning til venstre, mens Jens Laurids’ bror Karl havde mejeriudsalg til højre (mod syd). Senere blev huset købt af elinstallatør Poul Kjær, der indrettede elforretning i hele huset⁸.

⁸ Oplyst af Bent Enemark juni 2011, jf. Bent Enemarks erindringer i Folk og Liv 2011

Ernst Pedersens købmandsforretning på Vestergade 8, luftfoto 1958. Kgl. Bibl. Sml.

VESTERGADE 10

Her bor nu Grethe og Arne Niebuhr. Arne er tidligere byrådsmedlem for SF, han er nu formand for institutionen "Djurshøj" i Grenaa.

I huset har der været urmagerbutik. Urmager Hansen hørte til den missionske kreds i byen, der stod bag søndagsskolen i den gamle skole ved damfaldet – det var omkring 1920. "Jeg husker urmagerparret som et par stille og rolige mennesker", fortæller

Grethe Petersen, ”og så husker jeg at uret, som jeg fik til min konfirmation i 1932, blev købt i butikken”.

Urmagerbutikken var i de to vinduer ned mod byen, den midterste af dem var dør ind til butikken. Faget længst ned mod byen er en senere tilbygning.

Efter urmageren var der frisørsalon i huset, og Barber Andersens kone Elna havde en lille manufakturforretning, hvor man kunne købe småting som knapper, hårspænder etc. Barberen og hans kone havde tidligere været nede i gartner Meldgaards hus, hvor konen også havde drevet manufakturforretningen efter Gerda Meldgaard. Bente Svenningsen husker: ”Da far købte huset i 1947, var der stadigvæk frisørsalon, som far så i de første år forpagtede ud til barber Aksel Andersen og hustru Elna. Selv drev han manufakturhandel, der efterhånden kom til at optage hele huset”.

Det var Anker Knudsens manufakturhandel. Foruden den var der to andre manufakturhandler i Thorsager på dette tidspunkt. Knudsens var i øvrigt den af de tre, der holdt længst, idet den først ophørte i 1970’erne. Butikken havde samme indgang som tidligere urmagerbutikken.

Vestergade 10, med den lille sidegade Frederiksgade før kirkegården. Frederiksgade huser to beboelser, nr. 2 og nr. 4. Til venstre, uden for billedet, den ”ny” kirkegård. Foto VFH 2011.

Knudsen tog selv til Herning og Ikast og købte stoffer og tøj. Han købte store partier ind og kunne derfor sælge billigt. Det rygtedes hurtigt, når han havde gjort en god handel og havde gode tilbud, så kom folk rejsende langvejs fra, og både butik og baglokale var i brug.

”De tre manufakturhandler havde hver deres særpræg”, fortæller Svend Christiansen. ”Hvis man ville købe billigt, så gik man til Knudsen. Hvis man lagde mest vægt på kvalitet, så var det Jens Jensen på Thorsgade. Og endelig gjorde Meldgaards manufaktur på ”gartnergrunden” det slet ikke i tøj til voksne, her handlede man først og fremmest garn, sytråd, børnetøj og strikvarer.

KIRKEGÅRDEN

Efter Vestergade 10 ligger kirkegården, der er en såkaldt ”assistens-kirkegård”, altså en kirkegård, der er opstået som en ”aflægger” et helt andet sted end kirken og den oprindelige kirkegård. Kirkegården blev anlagt i 1883 og ligkapellet opført to år senere, i 1885.

En af de flotteste gravsteder på kirkegården er den kendte Niels Pedersen-Nyskovs. Marie Kristiansen fortæller i sine erindringer i Folk og Liv 6 om hans begravelse, hvor såvel statsminister som alt andet i store gallauniformer var i Thorsager for at vise den sidste ære. Pedersen-Nyskov var nemlig ved sin død endnu formand for folketinget. Marie Kristiansen fortæller, at det ikke var fint nok for sådan en mand at blive sænket i graven, så der var gravet en lang rampe, så kisten kunne bæres standsømmæssigt ned, og langs rampens kant stod alle de fine herrer opmarcheret i gallauniformer med høje hatte eller guldtræssede kasketter, epauletter på skuldrene og ordner på brystet – mage til syn er ikke set i Thorsager, hverken før eller siden, og det har naturligvis gjort et uudsletteligt indtryk på dem, der overværede det. Gravstenen med portrætmedaillon af billedhugger Ølsgaard blev afsløret i november 1924.

I Thorsager kendes Pedersen-Nyskov, der tog navn efter sin egen gård Nyskov ude ad Skrejrupsvej, først og fremmest som lokal sognerådsformand, manden bag såvel forsamlingshuset som senere Rønde Højskole, med i gymnastikbevægelsen og dermed grundlægger af den lange gymnastiktradition i Thorsager – og så havde han i øvrigt alle de tillidshverv, der kunne opregnes på dette tidspunkt.

Et moderne foto af Pedersen-Nyskovs gård Nyskov kan ses i Tredje Del under Kløvervangen.

Mindesten over Niels Pedersen-Nyskov på Thorsager kirkegård til venstre. Mindesten over samme, der var folketingsmand for Grenaa-kredsen fra 1895 til sin død i 1922, i krydset ved Grenaa Anlæg, til højre. Foto VFH 2011.

Kapellet er opført i 1885. Arkitekt ukendt.

STATIONSVEJ

I forlængelse af Vestergade, på den anden side Ryomvej og rundkørslen, følger Stationsvej. Navnet minder om Thorsagers tidligere storhed som rigtig ”stationsby”.

Da linjeføringen til den kommende Randers-Grenaa jernbane skulle fastlægges, mente mange, at Thorsager skulle have pladsen som Djurslands jernbaneknudepunkt, idet Randers-Grenaa-banen skulle gå her igennem, hvorefter en linje fra Århus hertil skulle kobles på.

Men kroej og storkøbmand Jørgensen i Thorsager kæmpede indædt imod, da han mente, at Thorsager-borgerne ville benytte toget til at komme ind til staden – Århus eller Randers – og handle, i stedet for at handle hos ham. Det kan være i hvert fald en del af forklaringen på, at Ryomgaard i stedet blev midtpunktet for Randers-Grenaa-banen, der blev anlagt i 1876.

Ryomgaard var på dette tidspunkt ellers en pløjemark og intet andet, mens Thorsager var en af Djurslands største landsbyer. Det skulle snart ændre sig: i løbet af en menneskealder voksede der en ny by op omkring stationen i Ryomgaard, mens Thorsager ikke fik del i den nye udvikling.

Striden om Thorsager eller Ryomgaard var også en strid mellem Århus og Randers. Initiativet til Djurslandsbanen udgik fra Randers, men Århus-købmændene forstod snart, at det her drejede sig om markedet på Djursland, så de startede en kampagne for at få banen trukket længst muligt mod syd, gerne til Thorsager, og så skulle der herfra anlægges en bane til Århus, så snart Randers-Grenaa-banen stod færdig.

Det lykkedes ikke for Århuskøbmændene at få den sydlige linjeføring igennem, men det lykkedes dog året efter, 1877, at få anlagt en bane fra Århus til den nye bane i Ryomgaard. Denne bane skulle så gå igennem Thorsager.

Igen var kroej og købmand Jørgensen i Thorsager formodentlig ”på banen”, denne gang for at få den nye Århus-Ryomgaard-bane lagt så langt fra Thorsager som muligt. Det lykkedes også – den kom til at gå halvanden kilometer nord for bymidten.

Dermed var Stationsvej skabt – den del af vejen mod Hedeskov og Pindstrup, der lå mellem byen og stationen, blev en slags gade, selv om det gik meget trægt med at bygge langs den. I 1881 lagde kirkeministeriet op til, at præstegården skulle afgive jord til byggegrunde ved den nye station, men præsten svarede tilbage, at stationen lå så langt væk fra byen, at det ikke ville være muligt at sælge grunde derude.

Efter Århus- og Randers-købmændenes kamp om jernbanen, blev det nu Ebeltofts tur til at melde sig i striden. De ville kobles på den nye bane, for de indså, at ellers havde de tabt katastrofalt terræn i forhold til Djurslands anden købstad, Grenaa.

Derfor begyndte Ebeltoft-købmændene kampen for at blive koblet på jernbanen. Mange linjeføringer var på tale, men helst ville Ebeltoft kobles på fra Thorsager, da de så regnede med at banen ville komme til at gå så tæt på Mols, at det var muligt at sikre sig Mols som opland til Ebeltoft. Molboerne skulle jo nødtigt finde på at tage toget til Århus i stedet.

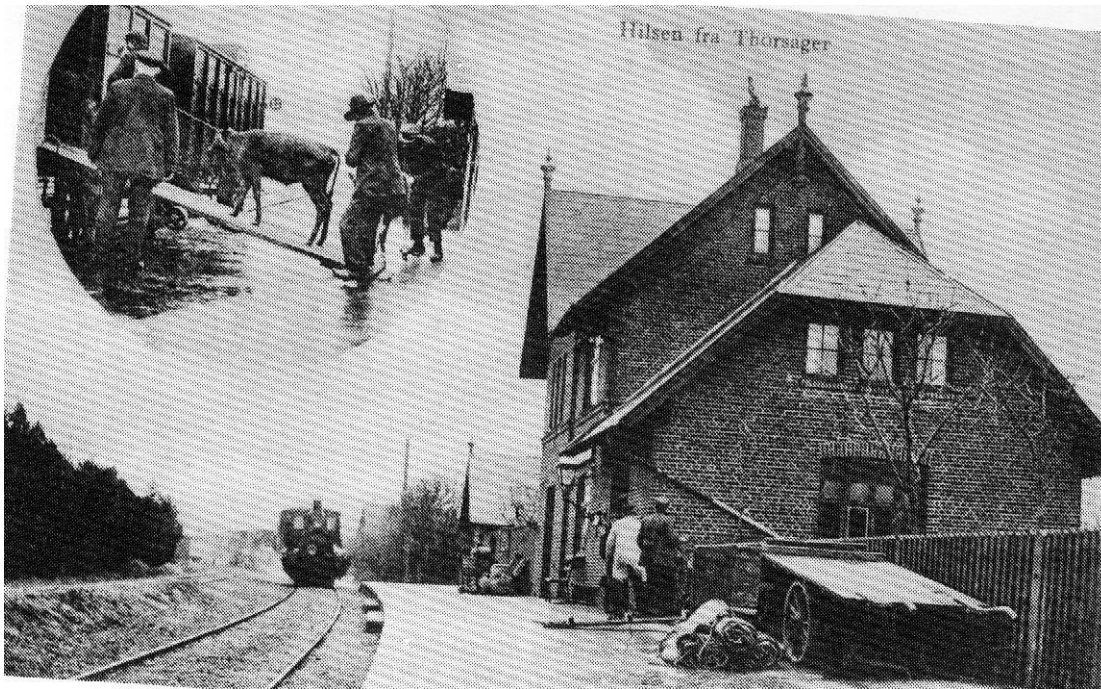
Den tidligere ejer af Nyskov ved Thorsager, Thomas Christensen, der nu var folketingsmand valgt i Ebeltoft-kredsen for Venstre, kæmpede bravt for Thorsager-Ebeltoft-banen. Det blev dog fire år efter hans tilbagetrækning, nemlig i 1894, at kampen kronedes med held, idet Thorsager-Ebeltoft-banen blev vedtaget ved lov dette år.

Men nu var det især Kalø, der strittede imod. Godsets jorder ville blive gennemskåret, og Kalø havde interesser i dampskibsfarten på Nappedam, så godset benyttede alle sine kontakter til at modarbejde den vedtagne jernbane, og i hvert fald gav man ikke en øre, da aktietegningen gik i gang. Det lykkedes aldrig at samle den nødvendige aktiekapital, også selv om staten var parat til at skyde halvdelen ind, og banen måtte opgives.

Herefter ændredes loven til en jernbane fra enten Thorsager eller Trustrup til Ebeltoft, og så gik aktietegningen i gang til en Trustrup-Ebeltoft-jernbane, der endelig kunne åbnes i 1901.

Da der havde været tale om en jernbane til Thorsager, var stationen planlagt til at skulle ligge nogenlunde lige nord for den nuværende Ryomvej nordvest for rundkørslen. Men dengang var der ingen Ryomvej at tage hensyn til. Stationen ville altså komme til at ligge lige i den nordlige udkant i byen, så tæt på bymidten, at der ikke kan være tvivl om, at det ville have betydet et vældigt skub i udviklingen for byen. Nu kom udviklingen i stedet til Mørke og Ryomgaard.

Det ville være forkert at sige, at jernbanen og stationen slet ingen betydning fik for Thorsager. Men afgørende betydning – nej.

Thorsager Station, formodentlig i 1930'erne. Egnsarkivet.

Stationen åbnede i 1877. Dens betydning var svindende i 1930'erne, hvor rutebilerne begyndte at vinde frem, men den oplevede en kort opblomstring under besættelsen 1940-45. Efter 1945 gik det for alvor ned ad bakke. I en menneskealder var Alfred Schultz stationsmester: fra 1931 til 1955. Den sidste stationsmester holdt op 1958, og få år efter lukkede stationen helt.

En del af forklaringen på, at det tog tid at få bygget på Stationsvej, kan være, at en stor del af jorden er gammel mosejord, som det har været meget vanskeligt at bygge på.

Siden stationens nedlæggelse i 1960'erne har der været gjort en del fra beboere og kommunen for at få den tilbage, eller i hvert fald få et standsningssted. Især efter udbygningen af sommerhusområdet lige nord for stationen har der været en del initiativer i den retning, bl. a. en meget omtalt episode, hvor en af sommerhusbeboerne trak i nødbremsen ved stedet.

Først da letbanen kom til Djursland i 2018 lykkedes bestræbelserne, idet letbanetogene lettere kommer op og ned i fart, så et trinbræt ved Thorsager blev en realistisk mulighed. Så det var en stor dag, da det første letbanetog under en prøvekørsel i sommeren 2018 standsede ved Thorsager, jf. herunder:

Adresseavisen juli 2018.

På venstre hånd fra rundkørslen har der ligget et lille rødt hus, der nu er nedrevet. Der er nu frisørsalon.

Andet hus på højre hånd, **Stationsvej 4**, er Willy Laursens gamle tømrervirksomhed. For 10-15 år siden blev den overtaget af sønnen Poul Erik Laursen. Huset er bygget i 1933 af vognmand Tage Mogensen, der havde to lastbiler og især kørte med korn og foderstoffer for landmændene. Han solgte det og rejste til Amerika. Muligvis lige efter krigen.

Så købte tømrer Friis det og var der i mange år. Da han gik på aftægt, byggede han det hus på Ryomvej, som Grethe og Harald Petersen købte, da de gik på aftægt fra Hedeskovgård. Grethe bor der alene nu efter Haralds død.

Willy Laursen sad i Rønde byråd for borgerlisten i Thorsager i perioden 1978 – 1981 og var i denne periode med til at få den nye del af Thorsager skole opført.

December 2019 er Stationsvej 4 til salg for 2,3 mill. kr. Opført 1933, renoveret 1974, muligvis ved tømrer Laursens overtagelse. 337 etagemeter (210 + 127), værksted 122 m², grund 2043 m². Juli 2024 til salg for 1,8 mill. kr.

I næste hus, **Stationsvej 6**, opført 1956, havde Ejnar Jacobsen i mange år sin vognmandsforretning. Han havde en enkelt lastbil. Efter hans død bor konen nu i huset. Marts 2022 til salg for 1,5 mill. kr. villa med tre værelser, bolig 82 m², grund 1523 m².

Endnu en vognmandsforretning lå på Stationsvej – det var **Lundahl Christensens** ude lige over for stationen. Lundahl havde en enkelt lastbil og havde mest kreaturkørsel for landmændene, og hvad der kunne byde sig ind imellem derudover.

Andre vognmandsforretninger i Thorsager var **Poul Andersen på Ryomvej**. Han havde to lastbiler og en taxa, som han kørte skolekørsel for kommunen med. Han døde for nogle år siden, men konen Marie bor stadigvæk i huset (huset efter Grethe Petersens og Herman Andersens).

En søn, **Tony Andersen**, har ført vognmandsforretningen videre ude på **Industrivej 7**. Han har solgt lastbilerne og kører kun taxa.

Så var der Chr. Sørensen i den gamle central, der havde en enkelt taxa.

Stationsvej 10 er ifølge salgsannonce juli 2021 opført 1947, men moderniseret og tilbygget 2017. 1.650 mill. kr., 100 m² bolig, 1353 m² grund.

Stationsvej 13 er til salg marts 2022 for 1,5 mill. kr. Opført 1953, bolig 130 m², grund 1218 m². Stor overetage med balkon og udsigtsvinduer.

Stationsvej 16 er i dec. 2004 til salg for 900.000 kr., oplyses opført 1957, grund 1566 m², boligareal 112 m². **Stationsvej 18** er til salg maj 2021, kunne godt se ud til også at være opført i 1950'erne.

Stationsvej 17 B

Er opført 1966, nov. 2024 til salg for 895.000 kr, 101 m², grund 1611 m², rækkehus.

I **Stationsvej 21** bor tidl. specialarbejder Kurt Christensen, der bl. a. har kørt tørvsmuld til den lokale briketfabrik og senest var ansat hos Hans Holst i en tiårsperiode. Gift med Lis i 1960, fyldte 70 år 16. dec. 2005.

Stationsvej 46A er **Kongsvad Rideklub**. Den ligger på oprindelig præstegårdsjord, men på denne udmark lod præsten oprette en ny gård under navnet **Kongsvad i 1854**.

Til den nye gård hørte også et stykke eng ude ved Ryom å. Gården blev bortforpagtet og i næste omgang solgt efter offentligt udbud til Rasmus Rasmussen Vestergaard, formodentlig i forbindelse med, at bygningerne til gården brændte, så den nye ejer måtte opføre nye. Han kaldte gården Thorsager Vestergård, og det hed den så, til rideklubben kom til i 1993 og fandt frem til det gamle navn igen.

Stationsvej 50 er opført 1913, til salg for 1.650.000 kr nov. 2021, grund 1040 m², bolig 197 m².

Stationsvej 52

er den gamle stationsbygning, der fremtræder stort set, som den blev bygget i 1877. Den ligger nabo til den nye letbanestation, på modsat side af vejen. Er juli 2024 til salg for 1,5 mill. kr. Opført 1877, 216 m² bolig, 1327 m² grund.

I **Stationsvej 55** bor tidligere hjemmeslagter Finn Lilje. Var ansat hos Per Kristiansen nogle år, begyndte i 1981 som selvstændig hjemmeslagter, idet han havde lært faget som ansat på Møllerup. Fra 1974 bosat i Thorsager, før da bl.a. Egens og Kejlstrup. Fyldte 60 år 25. marts 2005⁹.

Den gamle station, Stationsvej 52, foto VFH 2024

⁹ Omtale i Århus Stiftstidende 23. marts 2005.

Notat juni 2018: **Stationsvej 57** er til salg, ligner et stærkt moderniseret husmandssted, i annoncen kaldt "lystejendom", opført 1907, moderniseret slut 1990'erne, 7 værelser, bolig 210 m², grund 5.516 m², pris 2.348.000 kr.

Notat marts 2022: **Stationsvej 61** er til salg for 2.250.000 kr. Opført 1967, bolig 135 m², grund 2782 m², hvoraf det meste skov. April 2024 til salg for 2,5 mill. kr.

Notat september 2021: **Stationsvej 67** til salg for 2,2 mill. kr. bolig 240 m², grund 2.700 m². Opført 1883, moderniseret 2008-09, opdelt i to boliger: a med 140 m² og b med 100 m². Ser ud til at være et tidligere husmandsbrug. Til salg endnu marts 2022.

Ved **Skovbrynet** er der planlagt ca. 40 nye boliger, dels andelsboliger, dels parcelhuse. Firmaet Holmsø Huse averterer de første 12 andelsboliger til salg i efteråret 2005, bolig på 95 m² incl. redskabsrum.

Ude på **Fuglsangallé 10** havde Vagn Rubeck Nielsen murerforretning. Han holdt for et par år siden.

En anden murerforretning var Børge Sørensens på **Ryomvej 51**. Børge Mureren holdt for 6-7 år siden.

Lidt længere tilbage i tiden ligger **Agner Christensens og Per Kristiansens murerforretning**. Agner flyttede til Ebeltoft, Per drev forretningen videre fra Følle. Talrige af husene i Thorsager, og for den sags skyld hele egnen, er opført af de to.

Bødker Jacobsen boede også på Stationsvej. En bror boede i Lille Randers. Bødker Jacobsen var rigtig faglært, men den helt store virksomhed fik han vist aldrig. Næsten ude ved stationen, på samme side af vejen, lå i 1940'erne og 1950'erne "**Smuldfabrikken**", der producerede tørvesmuld af det øverste lag tørvejord, der blev skrællet af det store moseområde vest for vejen. Smuldet blev presset til briketter eller anden form for formbrændsel, lige som ude ved Tronholm.

Den gamle **Hedekov skole** opførtes 1910 ved samme arkitekt som den nye skole i Thorsager året før, nemlig overbanemester Jensen fra Århus. Dens historie kan læses i Folk og Liv på Røndeegnen, bind 3: fhv. skoleinspektør Herluf Bechs erindringer. Der er også en særskilt artikel om skolen her på hjemmesiden.

Bech fortæller, at grunden til skolen blev skænket af Tjerrild Mosegaard. Første lærer var Chr. Dybe, der var vendelbo. Han var der indtil 1947, hvor Bech afløste. Skolen blev lukket ti år senere.

Hedekov skole med lærer Dybe og børnene omkring 1920. Fra "Sognebilleder".

2020 blev Hedekov skole købt af Jørn Aagaard og Jette Søndergaard, der her sammen med deres datter Sofie Aagaard har skabt "Hedekov Center for Regenerativ Praksis", foto af de tre jan. 2022. Foto Jørn Aagaard.

FRA ”OVERENDEN” TIL ”BYENDEN”

Vi skal nu fra ”Overenden” af Thorsager ned til ”Byenden”. For ikke at komme samme vej tilbage svinger vi ind i Lille Randers for derfra at fortsætte ad Nørregade og Thorsgade til ”Byenden”.

”Lille Randers” – et særpræget gadenavn, der ikke kan undgå at vække vores nysgerrighed. Hvad er forklaringen?

Svaret må være at navnet ”Lille Randers” minder om, at Randersvej i sin tid gik lige nord for Thorsager og derefter øst om byen. Muligvis har man skullet ud ad Lille Randers for at slutte sig til den rigtige Randersvej øst for Thorsager, hvor den kom fra Rostved og Skummelvad og gik videre ad nuværende ”Gl. Randersvej”.

Formodentlig har Lille Randers været opfattet som en lille sidegade til Store Randers, altså hovedgaden¹⁰.

At vejen har været lille, ses også af, at den anden gennemgående vej igennem Thorsager, vejen fra Århus og Ugelbølle videre mod Ryomgård, ikke gik gennem Lille Randers. Den kom i stedet fra den nuværende Dalgårdsvej, ind gennem byen og til venstre ad Nørregade og til højre ad Sandballevej ud af byen.

Det var en katastrofe for Thorsager, da Randersvej i 1855 blev lagt om og lagt et par kilometer sydvest for byen. Thorsager mistede sin status som trafikknudepunkt. Det hjalp ikke meget, at byen til gengæld blev stationsby, da jernbanen kom i 1877, for den blev lagt så langt nord for Thorsager, at den ikke fik den helt store betydning for byens udvikling. At det så var Thorsager-borgerne selv, der ønskede stationen lagt så langt fra byen som muligt, er en anden sag. Det fortælles, at det først og fremmest var kroejeren, der også var ved at drive en stor købmandsgård op, der kæmpede for at undgå jernbanen, da han var bange for, at Thorsager-borgerne ville benytte muligheden for at tage toget til Århus eller Randers for at handle der i stedet for hos ham.

Når man drejer ind i Lille Randers fra Thorsgade, har man den gamle købmandsgård på højre hånd, og den gamle kro og telefoncentral på venstre hånd.

¹⁰ En lille tvivl nager: det påstås, at stednavnet ”Randers Flade”, et skovområde sydøst for Feldballe, intet har at gøre med bynavnet Randers. I givet fald kan det jo så også være tilfældet med Lille Randers. Randers kan være en sammensætning af ordet ”rand” (en bakkekam) og ”os” (en munding) eller ”rusæ” (en ruse eller stendynge). Sådan forklares bynavnet Randers, altså ”munden ved bakkekanten” eller ”stendynge ved bakkekanten”. Jeg finder dog intet landskabeligt, der peger i retning af hverken bakkekam eller åmunding eller stendynge ved Lille Randers.

LILLE RANDERS 2

På dette sted, tilbagetrukket fra vejen, lå oprindelig det lille stråtekte hus, der fra 1909 blev Thorsagers telefoncentral. Centralbestyrer Adolf Poulsen og hustru boede her. Der lå to andre huse i nedkørslen straks bag købmandsgården.

Adolf Poulsen var foruden at være centralbestyrer – ærlig talt var det hans kone, der passede centralen – også musiker og organist i kirken. Han satte et vældigt skub i musiklivet i Thorsager, fortalte Alfred Schultz mig i 1983. Adolf havde været regimentsmusiker ved Randers-dragonerne og var en meget dygtig musiker. Han stod også i spidsen for dilettant i forsamlingshuset, specielt stod han for at indøve de sange, der altid var indlagt.

Adolf Poulsen forlod huset i 1922 efter sin kones død. Han fik gennem centralarbejdet kontakt med en centralbestyrerinde på Helgenæs og flyttede ned til hende. I stedet fik han sin afdøde kones søster og hendes mand, Nielsine og Chr. Christensen fra Astrup, til at komme og overtage centralen – det var forældrene til den senere i byen så kendte murermester Agner Christensen.

Agners forældre passede centralen i samme hus fra 1922 til 1933, hvor de sammen med en datter, der havde mistet sin mand og sad alene tilbage med to børn, købte den gamle kro og indrettede telefoncentral der. Her var de til 1940, hvor Agner Christensen og hans kone overtog centralen – de var lige blevet gift - hvorefter de havde den til 1952. Derfor er det den gamle kro, der er kendt i Thorsager som ”den gamle central” – men det burde altså rettelig være stedet her bag den gamle købmandsgård. Men huset er der som nævnt ikke mere.

Jeg er ikke klar over, hvornår den gamle central blev ragt ned, men det er ikke mange år siden, og den grund, der i dag ligger ubenyttet hen bag købmandsgården, er stedet, hvor den lå i sin tid. Tilføjelse febr. 2022: grunden er til salg for 395.000 kr, 776 m². Tilføjelse nov. 2023: grunden til salg for 300.000 kr.

Oppe ved vejen stillede Vilhelm Foged an med motormølle. Det skete hos de større købmænd i 1930'erne, og lige så sikkert var det, at det betød de gamle vindmøllers fallit, og dermed var møllerens høje sociale status i landsbyen også slut. Møller Vindberg blev den sidste af slagsen i Thorsager. Motormøllen havde jo den fordel, at den malede korn uanset vejrliget. Møllerne forsøgte ofte at tage konkurrencen op mod købmændene ved selv at købe motor, som de så brugte, når vindmøllen stod stille på grund af manglende vind – det skete også i Thorsager. Motoren til købmandens mølle lå længst nede mod Lille Randers, resten, kværn og lager, tæt ind til købmandsgården.

Den gamle central i Thorsager. Billedet er lånt af Agner Christensen, hvis forældre havde centralen fra 1922 til 1940, de sidste år dog ikke i dette hus. Huset var det ene af tre huse, der lå i nedkørslen til højre straks efter købmandsgården. Billedet er taget ca. 1924. Det er centralbestyreren til højre. Fra venstre en datter, derefter hustruen, den lille pige er på besøg, hunden er den trofaste "Bjørn", som var et skattet medlem af familien. Som det ses af skiltet havde centralbestyreren og hans kone også "Udsalg af Medicinalvarer fra Hornslet Apotek".

LILLE RANDERS 1

På vores venstre hånd passerer vi først det sted, hvor den gamle smedje har ligget – dens historie er nærmere beskrevet under Vestergade 2, idet den er identisk med kroens gamle kørestald, der blev ombygget til smedje sidst i 1930'erne. Nu ligger en af den nye boligafdelings boligblokke på stedet.

Straks efter følger husrækken Lille Randers 1 – 9, en række, der stadigvæk minder om det miljø af tæt befolkede landarbejderboliger, der var kendetegnet for Lille Randers.

Husrækken ligger i dag tilbagetrukket fra vejen, men det ses endnu tydeligt, at vejen oprindeligt har gået lige op til husene, idet det gamle vejstykke stadigvæk ligger foran husene.

Forklaringen er, at da Rønde kommune var dannet i 1970, og man skulle i gang med at planlægge den fremtidige udvikling, forestillede man sig en udvikling i Thorsager,

der ville gøre en udvidelse af Lille Randers som sidevej til hovedgaden Thorsgade nødvendig. Derfor blev vejen udvidet og lagt om neden for husene, og kommunen købte den gamle kro og central (Vestergade 2) og nedrev kørestalden, der lå klods op til Lille Randers, så der blev plads til den udvidede vej.

Siden har udviklingen taget en anden retning. Thorsager fik ikke den udvikling, man forestillede sig i 1970'erne, og resultatet er, at kommunen her i 2004 har solgt en del af tomten efter den gamle kro / central, der i første omgang blev brugt til at udvide Lille Randers, til Røndeegnens Boligselskab, så der er blevet plads til en ny boligblok med to lejligheder, sådan ca. hvor den gamle kørestald lå.

Resultatet er, at husene Lille Randers 1 – 9 nu ligger og ser lidt forladte ud. De er tydeligvis bygget til at ligge som gadehuse helt oppe ad vejen, så deres nuværende beliggenhed ser helt forkert ud. Men forhåbentlig vil de blive bevarede i deres nuværende skikkelse, for de er et værdifuldt minde om et bymiljø, som nu ikke er mere.

Lille Randers 1 beboedes oprindelig af byens skrædder Eriksen. ”Hos ham kunne vi få vendt et sæt tøj, hvis det var blevet lidt flosset, og derefter var det så godt som nyt”, fortæller en ældre Thorsager-borger. Den slags var ganske almindeligt, og omsyninger af ellers aflagt tøj har sikkert været en af skrædderens hovedbeskæftigelser i et samfund som Thorsager. Skrædder Eriksen var dygtig og respekteret – og så var han i øvrigt rødhåret, hvilket prægede de tilnavne, han lige som mange andre Thorsager-borgere måtte finde sig i (”Ræve-skrædderen”).

Huset blev efter skrædderen overtaget af Søren Peder Christensen fra Ellev. Det er muligvis ham, der har ændret huset så meget, at det er registreret som nyopført i 1949.

LILLE RANDERS 3

Dette lille røde hus er opført (eller renoveret?) 1910 og er således en af de oprindelige Lille Randers-arbejderboliger. Her boede tidligere Karoline Basse.

Lille Randers 3 A til salg for 1,7 mill. kr. marts 2024. Noteres opført 1794 (!). Grund 721 m², bolig 123 m².

Lille Randers 1 – 9: det gamle, nu forladte gadeforløb. Foto VFH 2023.

LILLE RANDERS 5

er opført 1902. Det er bygget sammen med nr. 7. Huset havde oprindelig snedkerværksted i baghuset og beboedes af snedker Nielsen. Man kom om til snedkerværkstedet gennem den lille smøge mellem nr. 3 og 5. Snedker Nielsen holdt op omkring 1930. Efter ham kom Niels Mogensen, der var enkemand, og boede der i mange år. Siden hans tid har der kun været beboelse.

LILLE RANDERS 7

er opført 1920. Huset blev i sin tid købt af bager Thorvald Hansen, der vist havde haft bageri i Dråby, men var gået ned med det, og derfor kom til Thorsager fattig som en kirkerotte. Det fortælles, hvordan han og konen sled sig op, han sad og slog sten ude ved vejen som en rigtig "Jens Vejmand", og han kørte mælk og forsøgte sig i det hele taget med alt for at komme ovenpå igen.

Hjemme forsøgte konen Anine sig med bageri. Thorvald købte 10 kg. mel ad gangen, og det var nok til at få gang i bageriet. Hun lavede også selv is, stod selv og rørte

rundt for at få den rigtige konsistens. Hun lavede efter sigende en fabelagtig god is, men det var også noget, der krævede sin kone.

Efterhånden fik de to arbejdet sig så meget op, at de i 1944 kunne købe huset ved siden af kroen på Vestergade. Her byggede de til og fik et rigtigt bageri op at stå. Ismaskinen tog de med, så den gode hjemmelavede is blev Thorsager ikke snydt for. Bager Hansen havde også mælketur i Thorsager – begyndt i 1934. Læs om bageriet i Vestergade under Vestergade.

LILLE RANDERS 9

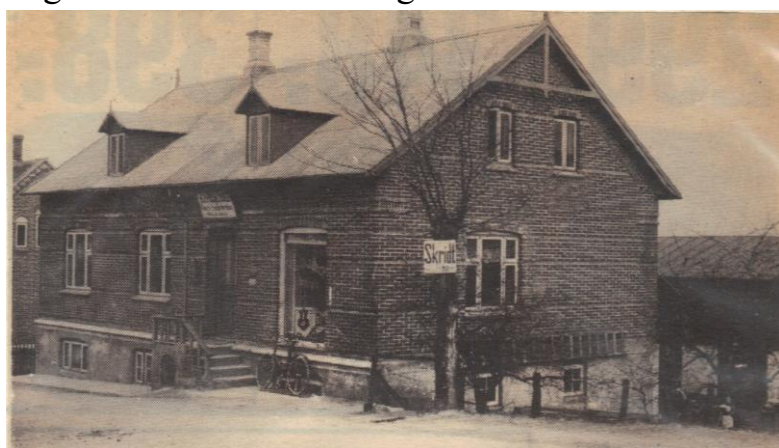
er opført i år 1900 og er dermed det ældste hus i rækken. Lisette Skov har boet her. Det bebos i dag af Ejnar Nielsen. Har altid kun været beboelse. April 2025 til salg for 248.000 kr, 77 m², grund 789 m².

LILLE RANDERS 4

Vi bevæger os over på den anden side af vejen. Nr. 4 A bebos i dag af familien Rasmussen. Ny villa opført 1998, april 2021 til salg for 2,8 mill. kr. bolig 171m², grund 1503 m².

LILLE RANDERS 6

Her i svinget, hvor Lille Randers drejer mod øst, lå tidligere Karl Sørensens ejendom. Den lå helt ud til vejen, faktisk så tæt, at hjørnet var skåret af, så det fulgte vejens svingning. På dette hjørne var opsat et stort emaljeskilt, hvorpå der med meget store bogstaver stod "Skridt!" og nedenunder med små bogstaver: "Politiet". Det var fra

dengang, der kun færdedes hestevogne i byen og man ville have hestene til at gå langsomt her i svinget, hvor man snart stødte ind i byens hovedgade.

Skiltet var der indtil for ganske få år siden, og flere Thorsagerborgere har efterlyst dets skæbne. Hvem kender det?

Et skilt helt magen til kan på gamle fotos ses at have stået i Molsvej-krydset i Rønde – se billedet af Molsvej 1 fra ca. 1910 oven over.

”Karl Sørensen arvede ejendommen i Lille Randers efter sine forældre”, fortæller Kaj Stær Andersen. ”Til ejendommen hørte en stor have, der gik hele vejen ned til købmandsgården.

Karl Sørensen var ungkarl og handlede lidt sammen med kreaturhandler Blæhr. Der var den fordel ved samarbejdet, at Karl Sørensen havde bil, mens Blæhr ikke kunne køre selv. De to købte sammen Nybrogaard ude i Hedeskov, som Karl Sørensen overtog alene efter Blæhrs død. Karl Sørensen var meget sparsommelig – men rygtet gik, at han i virkeligheden var meget velhavende. Nybrogaard blev udstykket til sommerhuse og skal have givet en millionfortjeneste.

Karl Sørensen flyttede senere på aftægt til det hus, som tømrer Friis havde opført til sin aftægt ude på Ryomvej (Friis havde haft det tømrerværksted ude på Stationsvej, som Willy Laursen overtog efter ham – Friis kørte rundt med en motorcykel med sidevogn). Huset på Ryomvej blev senere overtaget af Grethe og Harald Pedersen.

Karl Sørensens ejendom er nu nedrevet for at give plads til vejregulering. Det nuværende hus ligger helt tilbagetrukket fra vejen. Det bebos i dag af familien Mogensen.

Her fra svinget og videre frem til Nørregade var der i gammel tid kun huse på sydsiden. Alle var arbejder- og håndværkerhuse. Alle de nuværende huse på nordsiden er kommet til i løbet af 1980'erne og 90'erne.

LILLE RANDERS 8

Her boede i gammel tid skrædderen: ”Pier Skrædderen”. Huset er et lille bindingsværkshus, der ligger i en lavning lidt tilbagetrukket fra vejen. Der var altså to skræddere i Thorsager – oven i købet boede de ret tæt på hinanden. I dag bebos huset af H. og M. Vinther.

LILLE RANDERS 10

Her har i mange år boet Henry Sørensen. Henry er en bror til Børge Mureren.

Tidligere boede Inger og Martinus Madsen i huset. Han krævede sygekasse op, hun solgte mælk på mejeriet.

LILLE RANDERS 12

er Marie Nielsens hus.

LILLE RANDERS 14

er en lille stråtekt ejendom, tilhørende i mange år Vilhelm Pedersen, der havde slagtehus omme bagved. Kan det være samme slagter Pedersen, som senere havde Vestergade 1?

Maj 2009 er huset averteret til salg for knap to mill. kr. Det oplyses, at huset er bygget i 1850, ombygget 1981. "Stor, skøn have med mange frugttræer lige ned til grønt engområde". Bolig 175 m², grund 1474 m². Til salg juni 2022 for 2,7 mill. kr. samme oplysninger med tilføjet ombygget / restaureret 2015.

Lille Randers 14, salgsannonce juni 2022.

LILLE RANDERS 16

en rødstensvilla, bygget sidst i 1950'erne eller i 1960'erne, er mekaniker Henriksens hus. Han har mekanikerforretning sammen med en bror i Rønde (lidt forskellig efterretning om husene nr. 14 og 16).

Tidligere lå der et bindingsværkshus på grunden, formodentlig et Kaløhus, der indtil 1948 var beboet af Søren Pedersen (en bror til Henry Pedersen) med familie. 1948-1956 ejedes huset af Margrethe og Charles Berg. Efter Charles's død i 1956 overlod Margrethe året efter huset til en svigersøn Poul Tinggaard, der et eller to år senere lod det nedrive og det nuværende hus bygge. Han drev i nogle år sodavandsdepot fra huset.

Det gamle Lille Randers 16. Billedet er fra 1954, lånt af Inger Berg Olsen (datter af Margrethe og Charles Berg).

LILLE RANDERS 18

Et lille rødt hus, bygget 1890. Jorden tilhørte indtil 1870 præstegården. Da blev det solgt til Peder Pedersen Brygger for 200 rigsdaler, men det ville nok være overilet at konkludere fra mandens navn, at der har været bryggeri på stedet.

Derimod ved vi helt sikkert, at efter århundredskiftet 1900 boede her Thorsagers kendte tækkemand, hjemmeslagter, frisør og i øvrigt alt-mulig mand Søren Kristensen Laursen, der tidligere havde siddet til leje i Vestergade 4. Ud over de nævnte mange gøremål var han fast ”fyrer” på andels-tærskværket. Han var også aktiv som fagforeningsmand og socialdemokrat. Han havde kontrolsted for fagforeningen, hvor man skulle ind og registreres hver dag, hvis man var arbejdsløs, men reelt var det konen, der passede den del af virksomheden.

Kristensen Laursen var lidt af en original. Når han blev hyret til at tække et hus, betingede han sig altid, at han kunne få ”Kåhlen” med. Det blev nogle lidt knotte over, men sagen var, at det var hans hund, der fulgte ham overalt, sågar med op på hustagene, når der skulle tækkes.

Uddeler Albrechtsen glemmer aldrig, da Laursen var inde og skulle købe en ny natpote. Der blev naturligvis spurgt til, hvor stor den skulle være. ”Tjah, den skal vel kunne rumme sådan omkring tre pisninger og en skidning”, var det egentlig ganske præcise og relevante svar.

Engang Laursen skulle til at klippe en ”kunde”, viste det sig at en spand vand i lokalet var væltet. ”Frisøren” strøg sporenstregs ud og tog knægtene i forhør, en efter

en. Men på tur benægtede de alle. Laursen gik så roligt ind igen med bemærkningen: ”Ja, men så må det jo være et mirakel!”

Efter tækkemanden overtog tømrer og arbejdsmand Marius Jacobsen huset, vist nok omkring 1956. Han havde en bror, der var bødker ude på Stationsvej. Marius og hustruen Kirstine havde i en halv snes år haft en mindre landejendom ude i Hedeskov, som de passede samtidig med at Marius arbejdede som tømrer rundt om på egnen. Kirstine havde som ung hjulpet med at passe telefoncentralen i Thorsager og også en overgang i Ugelbølle - tilbage i Thorsager blev hun hjemmehjælper, formodentlig i 1970'erne. Hun var i mange år en trofast indsamler til "Julens Glæde".

Marius blev dræbt ved en trafikulykke i 1978. Kirstine gik på pension som hjemmehjælper i 1980, 65 år gammel, på grund af dårligt helbred, fik benprotese på et tidspunkt, men blev ved med at være kendt for sit gode humør. Hun fejrede sin 90-års fødselsdag, stadigvæk i huset i Lille Randers, 15. februar 2005¹¹ og døde i juni 2005. I dødsannoncen (ÅS 7. juni 2005) oplyses det, at hun efterlader sig en datter og en søn, samt 5 børnebørn og 12 oldebørn.

LILLE RANDERS 20

Også dette hus ligger på gammel præstegårdsjord. Den samlede parcel, som nu nr. 18 og 20 ligger på, blev i 1870 solgt af kirken til Peder Pedersen Brygger, og køberen opførte samme år det nuværende hus på den del, der blev til nr. 20. Nr. 18 må altså senere være solgt fra nr. 20's parcel.

Efter århundredskiftet 1900 var huset Ras Stær's. ”Ras Stær var min bedstefar”, fortæller Kaj Stær Andersen, ”Bedstefar var skovfoged på Skafføgård. Hjemme havde han også lidt landbrug, idet der hørte lidt jord til huset, nok til at holde 2-3 køer. Da det kneb med bedstemors og bedstefars helbred, købte jeg huset i 1946, men således at mine forældre kom til at bo der gratis mod at passe de gamle. Jeg solgte dog senere huset for at skaffe penge til at bygge vores nuværende hus på Stationsvej”.

LILLE RANDERS 22

er Marie Kristiansens tidligere hus. Hun døde for en halv snes år siden. Hendes erindringer kan læses i Folk og Liv på Røndeegnen bind 6. Her fortæller hun bl.a. at Lille Randers i hendes barndom omkring 1920 var en ”sandvej” – Nørregade kalder hun et ”sandspor”. Huset bebos i dag af Maries datter Tove Brandenburg.

¹¹ Fødselsdagsomtale i Århus Stiftstidende 14.2.05.

LILLE RANDERS 23

Er opført 1970. bolig 150 m², grund 1033 m², jan. 2023 til salg for 1.845.000 kr. Aug. 2024 til salg for 1.875.000 kr. opført 1970 / 78. Maj 2025 til salg med samme oplysninger.

LILLE RANDERS 24

er et forholdsvis nyopført hus, idet Lille Randers-husrækken så længe de fleste kan huske, sluttede med nr. 22. Det nye hus er kommet til ved en udstykning af haven fra nr. 22. Det blev bygget af Per Kristiansen, Maries søn. Det bebos i dag af Lars P. Borg og Tina Rundberg – Tina er barnebarn af Marie Kristiansen og datter af vognmand Tony Andersen (hvis kone altså er Marie Kristiansens datter).

NØRREGADE

Nørregade var den gamle hovedvej, når man før Ryomvej blev bygget i 1951 skulle ud mod Ryomgård. Ældre beboere kan fortælle om den store lettelse, det var, da Ryomvej begyndte at tage den gennemgående trafik fra byen.

I dag er enden af Nørregade ud mod Ryomvej optaget af erhvervsarealet på venstre side og fjernvarmecentralen på højre side.

Nørregade 11, erhvervsarealet, KT tømrerfirma. Ejer Karsten Thomsen, Hvedevangen 36. Foto VFH 2023

Nørregade 9, erhvervsarealet: Din Bilpartner. Foto VFH 2023.

Nørregade, fjernvarmeværket Nørregade 26. Foto VFH 2023.

På Sandballevej blev børnehaven Lille Arnold oprettet omkring 1998. Den er opkaldt efter huleboeren Lille Arnold, der boede her i de første årtier af 1900-tallet - dog reelt lidt ud ad skovvejen på den anden side Ryomvej, der først blev ført igennem området i 1951. Børnehaven blev nedlagt o. 2015. Artikel om Arnold i "Folk og Liv" 2014.

Bitte Arnold med sin ged – grisen Sjampa er ikke med på billedet, fordi den var død året før. Arnold kaldte selv sit landsted / sandsted "Abeliseland" efter sin mor Abelise. Fra toppen af stigen påstod han at kunne tale med de døde og sin bror i Amerika. Arnold døde i 1920 på en arbejdsanstalt i Mariager. Foto fra 1904. Egsarkivet.

Den tidligere børnehave "Lille Arnold" på Sandballevej bruges nu bl. a. af spejderne. Bitte Arnolds sandsted lå i virkeligheden lidt bag børnehaven, på den anden side af Ryomvej, stedet kan endnu spores deromme.

Ejendommen Sandballevej 1 havde Leo Secher Pedersens forældre. Faderen døde, måske omkring 1960, hvorefter moderen og Leo boede der sammen, indtil hun døde midt i 1990'erne. Derefter drev Leo ejendommen alene. Den blev drevet som traditionelt landbrug, med vægt på køerne. Til ejendommen hører engene syd for Sandballevej, hvor køerne græssede. Leo Secher levede som eneboer, uden kontakt med nogen, men alt omkring ejendommen blev holdt meget, meget flot, lige som han selv altid var ulasteligt og flot klædt. Han døde i marts 2005.

NØRREGADE 7

Vi begynder vores vandring mod syd ved Lille Randers' tilslutning til Nørregade. Her har vi først på højre hånd en ret ny bygning, Nørregade 7, der blev bygget i 1970'erne af Tony Johansen på en grund, der lå meget lavt og konstant var våd eller endda oversvømmet.

Svend Christiansen købte grunden i 1968, men solgte igen i 1972. Den nye ejer fik piloteret, så der fint kunne bygges på grunden. Det skete året efter. I nogle år boede den senere rektor for Viby Amtsgymnasium, Åge Weigelt, der – han var dengang ansat som lærer ved Grenaa Gymnasium.

I dag bor O. og M. Ehrenreich i huset, der er et traditionelt gult parcelhus, tidstypisk for 1970'erne. Juli 2020 er huset til salg for 1,5 mill. kr. Boligareal 120 m², grund 1550 m². Opført 1973.

Sept. 2023 til salg for 1,9 mill. kr, i øvrigt samme oplysninger: ”flot moderniseret, skøn indretning, total indflytningsklar et-plans villa”. Nov. 2023 til salg for 1.825.000 kr.

NØRREGADE 5

er en af Thorsagers oprindelige 28 gårde – og hører til den halvdel af dem, der fik lov at blive liggende i byen efter udskiftningen i 1793. Fæster i 1793 var Anders Jacobsen, Jacob Sørensen blev første selvejer i 1878. Efter at en del jord var solgt fra overtog Niels Andersen gården i 1918, den var da på 12 tdr. land. Kastor Jensen overtog derefter ejendommen i 1923, og hans søn Hans Kastor 1948. Hans købte samtidig 7 tdr. land fra Anton Grosens ejendom (på nuværende Kløvervangen) – det som i dag hedder Rughaven.

Hans Jensen fortæller: ”Min far havde ejendommen før mig. Han hed Kastor, og da vi var to Hans'er i skolen, kaldte man mig Hans Kastor for at have styr på os. Siden har jeg ikke heddet andet her i byen – det gik endda så vidt, at en fragtmand, der skulle aflevere noget til Hans Jensen, der ikke var hjemme, blev sendt afsted af naboerne med uforrettet sag, for ”sådan én bor der ikke her”.

Ejendommens jord strakte sig dengang også ud mod Ryomvej. Jeg har været med til at pløje tværs over den nuværende Ryomvej. Det var en enorm lettelse for os, da Ryomvej blev anlagt i 1951, for herefter gik hele trafikken til og fra Ryomgård-siden ikke længere lige forbi vores gård. Vores ejendom lå på nordsiden af vejen, men det meste af vores jord lå på den anden side af vejen. Vi havde også hønsehus på den anden side, og da hønsene havde fået smag for at lægge sig på vores gårdsplads i solen, når det var godt vejr, fik vi en sær masse høns kørt ned, når de skulle frem og tilbage til deres hjemsted.

Til gården hørte også trekanten op mod Lille Randers. For at undgå trekanten lavede jeg et mageskifte med naboen Andreas. Jeg rykkede en stor tjørnehæk op med hestene for at effektivisere aftalen. Bagefter solgte Andreas så en byggegrund til foderstoffens uddeler, Emil Sørensen, på den jord, han havde fået ved mageskiftet. Vi fik nogle gode naboer i Emil og hans kone Vita, der byggede på nabogrunden, nr. 3.

Jeg solgte hele gården til Kaj Jeppesen i 1965. Han gjorde det i udstykninger, men der gik dog ti år, før han tog fat på udstykningen af Rughaven og Kløvervangen.

Jeg selv flyttede til Skovvang i Vorkær ude ad Mørkevej. Der var jeg i en halv snes år, før vi flyttede til Trimmelbakken, hvor vi bor nu.

Al jorden fra Nørregade 5 er nu udstykket og solgt fra. Tilbage er nu bygningerne, der fremtræder som noget af en idyl og et minde om Thorsagers tid med 28 bindingsværksgårde i bymidten. Huset bebos i dag af B. Johansen og P. Petersen.

Nørregade 5, stuehuset, foto VFH 2023.

NØRREGADE 3

blev bygget af foderstofuddeler Emil Sørensen. Hans kone Vita fik bygget den firkantede butiksdel til, idet hun etablerede manufakturhandel her. Det var omkring 1990, men ophørte for en del år siden. Emil Sørensen døde i 2002. I dag bebos huset af Birgit og postbud Carsten Underbjerg.

På stedet lå før udskiftningen af gårdene i Thorsager Tjerrild Mosegaard – et navn, som naturligvis kom til efter udskiftningen.

NØRREGADE 1 B

er den gård, der i mange år husede Birger Kristensens gartneri. Før ham Andreas, hvis gård var nabogård til nr. 5, og som i øvrigt også var en af de oprindelige 28 Thorsager-gårde.

Fæster ved udskiftningen i 1793 var Jens Holst, første selvejer 1870 var Christen Holst Jensen. Gården blev i 1924 overtaget af Peter Andreas Jensen (almindeligt kaldt "Andrejs"), 1939 af sønnen Ove Jensen, 1945 af Søren Klibo, i 1960'erne af Birger Kristensen, der drev et større gartneri her, indtil ophør i 2002, hvor han solgte til D. Engberg og N. Hamburger.

Birger Kristensens gartneri blev kendt viden om. Han købte blomster op på auktioner og havde altid nogle gode tilbud. Det stykke jord ud i Enghaven, der hører til huset, blev altså ikke anvendt som gartneri. Til salg juni 2020 for 2.750.000 kr.

Oplysninger: opført ca. år 1700, bolig 217 m², grund 9.108 m².

Nørregade 1 B, salgsannonce 19. nov. 2019

RYGÅRD

Over for den nuværende Nørregade 1B lå fra gammel tid endnu en af de gamle Thorsager-gårde, nemlig Rygård. Der var en kort indkørsel til gården fra gaden, mellem to andre gamle Thorsager-gårde, Hulagergård mod vest og Hedeskovgård mod øst, der imidlertid begge udflyttedes samtidig med udskiftningen i 1793.

I 1911 opgives gården netop at være købt af Niels Peter Slemming. Der hører til gården 80 tdr. land, hvoraf 52 tdr. land ager og 26 tdr. land eng. Markerne ligger samlet i en firkant syd for byen – en del er solgt fra siden udskiftningen. "Den solide hovedbygning er opført 1872 i grundmur med tagpap over spån. Avlsbygningerne består af tre sammenbyggede længer, af hvilke laden i bindingsværk, mens sidelængerne har grundmur til udsiden, de har alle stråtage. Syd for gården svinestald og lade af beton med stråtag". Besætning: 20 malkekøer, 5 heste.

Det er Erik Rygaard Lassens mor, Anna Rygaard (senere gift Lassen), der som ni-årig holder hesten. En af de to mænd er Annas morfar Chresten Sørensen Rygaard, som hun blev opdraget hos og betragtede som sin far. Det ligner en smedje, men der står "Rygaard" bag på billedet, der er fra ca. 1920. Måske fordi det er Rygaards hest, der er bragt til smeden for at blive skoet? Kunne smedjen være Thorsgade 45, hvor Annas bedsteforældre muligvis har boet (se under byvandringen Thorsgade Nord)?

Erik Rygaard Lassen, Randers, fortæller 2020: *"Min oldefar, Chresten Sørensen, arbejdede på Rygaard og fik i februar 1905 tilladelse til navnet Rygaard, sikkert lige så meget fordi hans far hed Søren Christensen Rygaard. Min mormor Jenny Jensine Sørensen Rygaard og hendes senere mand Peder Lykke Christensen var i 10 år fra 1923-1933 bestyrere af fattiggården i Rostved - Martha Kallestrups forældre var det i årene forinden (min mors kusine).*

Billedet herover hang over skrivebordet i mit hjem i Vivild. Bag på billedet står navnet "Rygaard". Billedet må have haft stor betydning for min mor Anna Rygaard (gift Lassen). Det er hende der holder hesten, og hun er sikkert omkring 9 år på det tidspunkt. Født i 1911. Hendes morfar Chresten Sørensen Rygaard er også med på billedet.

Grunden til at min mor er med på Rygaard, er den, at Jenny fødte min mor uden for ægteskab og Peder ville ikke "overtage" hende, derfor blev min mor opdraget hos sine bedsteforældre Karen Marie Rygaard og Chresten Sørensen Rygaard. Mine oldeforældres gravsted findes stadig på Thorsager kirkegård".

NØRREGADE 1 A

er bygget af Rasmus og Inge Sørensen fra Skippergården, da de blev gift. Rasmus' mor og søster blev boende i stuehuset på Skippergården. Huset bebos i dag stadigvæk af Inge Sørensen.

NØRREGADE 2

er det lille hvide hus – nu gul - på hjørnet. Her boede Stine Jensen (kusine til Gustav Jensen) i mange år sammen med en syg datter. De to døde med ikke særlig stort mellemrum, og derefter købte Bente og Heine Svenningsen huset.

Andelskassen har haft lokaler i husets ene ende, måske indtil det nye forsamlingshus stod færdigt, for derefter havde man lokaler der. Meinert Sørensen har boet i huset engang i 1920'erne.

Heine Svenningsen købte huset i 1965 og drev malerforretning herfra. Det var efter at maler Thornlund Knudsen (Lille Randers) var flyttet til Rønde – det gav en god chance. Heine stammede fra Lyngby ved Trustrup, hvor hans far var malermester og han var udlært hos faderen. Han blev i 1952 gift med Bente, der var indfødt Thorsager-pige (datter af manufakturhandler Knudsen), og slog sig straks derefter ned som malermester i Thorsager. I perioder havde han et par svende ansat.

Heine Svenningsen var i 20 år i bestyrelsen for Thorsager Borgerforening, heraf de 11 som formand. Han var også kendt som sportsmand: fodbold og badminton. Han og Bente gik på pension i 1994 og flyttede til Dalgårdsvej. Heine Svenningsen døde i 2005¹².

Maler Peter Laier kom til en del år efter at Heine Svenningsen havde etableret sig som malermester, så bortset fra maler Sigvald Jacobsen, der tog ud og tapetserede og hvidtede mv. og ikke var "professionel" uddannet maler, var der ikke andre malerforretninger i byen i flere år.

Notat sept. 2022: i nogle år har der nu været thai-massage i huset.

¹² Nekrolog i Århus Stiftstidende 2. juli 2005

NØRREGADE 4 A-B: SMEDJEN

Smed Valdemar Schølers gamle smedje, senere systue, i dag beboelse, delt i to adresser. Ligger hvor Hulagergård lå, indtil den blev udflyttet 1793.

Smedjens historie kan læses i ”Folk og Liv omkring Kalø Vig”, bind 4, 2022, skrevet af Ib Amdisen Møller og Alfred Schølers tre børn Ellen, Erling og Erik.

Valdemar Schøler var smedesøn fra Vitved. Han var for det første en knagende dygtig smed, for det andet lidt af en tusindkunstner. ”Han lærte mig at kastrere grise”, fortæller Hans Jensen, ”og hvis en ko var syg, så bad vi altid smeden lige komme ind og kikke på den, og først hvis han ikke kunne kurere den, gik budet i næste omgang til dyrlægen”.

Til smedjen hørte også en meget stor have, som Schøler dyrkede med stor dygtighed. Om morgenen tilbragte han den første time i haven, mens svendene smedede hestesko – det var det mest rutineprægede arbejde i smedjen, så her kunne han godt undværes.

Den gamle smedje 1920'erne. Se også billedet på forsiden til denne Anden del.

Temperament havde smeden også – hvis svendene ikke var omhyggelige nok, kunne smeden finde på at smide alt, hvad han havde i hænderne for at nå om og give svenden et par ordentlige lussinger.

Da Valdemar Schøler blev ældre, fandt han på at sætte produktionen af staldinventar i system. Det udviklede sig til en hel lille fabrik.

Sønnen Alfred Schøler blev efterhånden en ligeværdig hjælper i smedjen. Der var altid to lærlinge, den ene havde Valdemar, den anden Alfred.

For børnene i byen var smedjen absolut en af de mest spændende steder at opholde sig. Her skete der altid noget, og her var der masser af mennesker og gode historier.

Smeden havde også sine faste hjælpere, når der var travlt. Hans Jensen henne fra ejendommen skråt overfor hjalp tit med, det samme gjorde Ingeman Solberg (håndboldspilleren Rikke Solberg er hans brors datter).

Smed Schøler havde syv børn, og med svende og lærlinge på kost blev det til en stor husholdning. Derfor havde han også pige i huset.

Der var fire smede i Thorsager: den største smedje var absolut Schølers, men så var der Frants Smeden henne i centralen (Lille Randers), Evald Smeden omme ved Dammen (Kirkevej), og endelig smed Nielsen lige over for mejeriet omme i Byenden (Thorsgade) – smed Nielsen døde i 1950'erne, ret ung, men sønnen Harald tog over efter ham.

Alfred Schøler overtog smedjen efter faderen i 1947. Han havde før da været mejerist i Stilling og derefter smed i Kolt. Han ragte den gamle smedje ned og byggede en stor ny smedje. I 1960 flyttede han virksomheden til en ejendom ved Dalgårdsvej, hvor han specialiserede sig og fik travlt med at producere staldinventar. Den gamle smedje på Nørregade blev solgt til Just, der også havde smedje nogle år, så begyndte han med systue i førstesalen, og det greb om sig, og rigtig mange kvinder fra Thorsager tjente en god skilling her. Det var vel omkring 1970, det var på sit højeste.

Omtrent fra dette tidspunkt kørte Hans Christensen systuen videre, syede bukser m.m., solgte en gros. Han blev ved til omkring 1980, hvor han flyttede det hele til Auning, og derefter stod hele komplekset tomt nogle år, før det blev købt og indrettet til 3-4 lejligheder, som det er i dag. Note 28. sept. 2017: Nørregade 4 A, st. tv. til salg for 900.000 kr, bolig 88 m², grund 513 m². Opført 1955, renoveret 2001: ”Bygningen, som lejligheden er en del af, er oprindelig opført i 1955, men selve lejligheden er først indrettet som lejlighed i 2001, hvorfor alle installationer og indvendige konstruktioner er fra 2001”. 26. nov. 2017 er samme eller tilsvarende lejlighed på 80 m² til salg for 750.000 kr. Her oplyses det, at der er fælles flisebelagt terrasse og fælles kælderrum og egen parkeringsplads i komplekset.

Den nye smedje, luftfoto 1958. Kgl. Bibl. Sml.

Alfred Schøler byggede midt i 1960'erne Thorsagers første tankstationen, Uno-X, ude på Ryomvej – han havde åbenbart forstået de nye tider, hvor der var mere fremtid i at beskæftige sig med biler end med landbrugsmaskiner (det samme havde broderen Øjvind allerede i 1933, hvor han startede sit autoværksted på Thorsgade 54). Til tankstationen blev også knyttet et fyringsoliedepot.

Alfred Schøler var også maskinsynsmand og brandfoged, samt bestyrelsesmedlem / formand for Thorsager Vandværk. I sin sparsomme fritid var han en passioneret biavler. Som ældre var han aktiv ved ambolten sammen med andre gamle smede i Gl Estrup Smedelaug.

Alfred Schøler var gift med Anna, der døde engang midt i 1980'erne. De fik to døtre og to sønner. Schøler selv døde 89 år gammel i februar 2008¹³. Han havde i sine sidste år en trofast veninde i Kirsten.

¹³ Nekrolog i Århus Stiftstidende 24. febr. 2008, hvorfra en del af ovenstående oplysninger er hentet.

Efter Alfred Schøler blev tanken på Ryomvej forpagtet af Aksel Christensen, og i nogle år havde Alfred Schølers søn Erling Schøler forpagtningen. Efter ham har der været skiftende forpagtere.

Under Søren Meldgaards forpagtning udviklede tanken på Ryomvej sig til en mindre nærbutik, så Brugsen og tanken måtte deles om kunderne om aftenen og i weekenden. Tank og nærbutik lukkede i 2004. Søren Meldgaard har senere etableret handel med dyrefoder i den gamle tømmerhandel i erhvervsområdet på Nørregade. Han har også etableret erhvervsarealer i Stabrand over for lufthavnen.

Nørregade 4 A - B, foto VFH 2022.

NØRREGADE 4 C og D

Ligger hvor stuehuset til den gamle smedje, og senere systuen, lå. Stuehuset brændte, hvorefter de to adskilte huse her opførtes.

NØRREGADE 6

blev bygget af den gamle smed Valdemar Schøler som aftægtshus. Som nævnt var smeden noget af en tusindkunstner – og bygge hus, det kunne han også. Han skal efter sigende selv have stablet hver en sten.

I mange år boede Lene Kruse og Hugo Nørgaard i huset – begge musikere, Lene også sanger. Lene bor stadigvæk i huset. Hugo er kendt som leder af brass-bandet ”Unoderne”.

NØRREGADE 10

Er en stor rødstensvilla opført 1969.

NØRREGADE 16 - 20

Nørregade 16, 18 og 20 ligger på lille sidevej ud mod englandskabet, ligner alle tre gule parcelhuse fra 1960'erne / 70'erne.

Nørregade 18: gult parcelhus opført 1969, aug. 2023 til salg for 1.150.000 kr, bolig 106 m², grund 797 m², beskrives som "villa på lukket vej med udsigt til landskabet".

NØRREGADE 22

er opført 1965 og omtales i salgsannonce juni 2005 som "murerens egen villa". Rødstensvilla, grund 1250 m², boligareal 129 m² + tilsvarende i kælderen, pris 1,5 mill. kr. Marts 2023 til salg for 2,5 mill. kr. Noteres solgt juli 2023.

NØRREGADE 24

er opført 1964 og ombygget/renoveret 1997. I salgsannonce august 2005 omtales den som "rødstensvilla med ½ kælder og med garage/værksted", boligareal 98 m² + kælder 48 m² "med boligpræg". Pris 1,2 mill. kr.

KJÆRVEJ 3

her bor Frank, søn af træskomanden i Taastrup, i nr. 3A, oprindelig møbelsnedker, men nu maler på Knebel Drilling i Ryomgaard.

KJÆRVEJ 4, LANGAGERGAARD

er efter dødsfald 2008 til salg, 56 ha, planteavlsejendom.

Ejedes 1886 af gdr T. F. Valther, i 1908 af gdr. Søren Peter Sørensen – begge frasolgte forskellige smålodder: træskomand Andreas Rasmussen køber 10 o i 1886, Niels Rasmussens enke Maren Rasmussen køber 10 p i 1891, en englod er fra 1879 udlejet til murer M. Eriksen for 50 år, handelsmand Otto Blæhr køber 10 u i 1908, smed Vilhelm Krohn Larsen køber en lod i 1909.

Hjørnet Kjærvej - Nørregade, med hjørnehuset Nørregade 2 til højre og den tidligere smedje Nørregade 4 i baggrunden til venstre. Foto VFH sept. 2022.